

UGDYMAS(IS) PARADIGMŲ KAITOJE

Pradinio,
pagrindinio
ir vidurinio
ugdymo
programų
aprašas

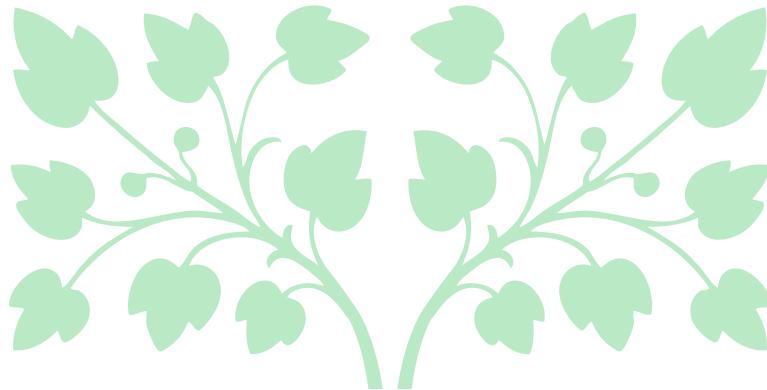

Geros
mokyklos
konceptija

Mokyklos,
įgyvendinančios
bendrojo ugdymo
programas,
veiklos kokybės
įsivertinimo
metodika

UGDYMAS (IS) PARADIGMŲ KAITOJE

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas

Geros mokyklos koncepcija

*Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas,
veiklos kokybės išvertinimo metodika*

Dėkojame:

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo projekto rengėjoms:
prof. dr. Onai Monkevičienei,
dr. Elena Motiejūnienėi

Geros Mokyklos koncepcijos projekto rengėjams:

[dr. Vaivai Vaicekauskienei]

Vaidui Baciui,
Violetai Jonynienei,
Audriui Murauskui,
prof. hab. dr. Jonui Ruškui,
doc. dr. Beritai Simonaitienei,
prof. hab. dr. Vilijai Targamadzei,
prof. hab. dr. Rimantui Želviui

*Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikos
rengėjams:*

[dr. Vaivai Vaicekauskienei]

doc. dr. Daliai Survutaitei,
Vaidui Baciui,
Sigitui Balčiūnui,
doc. dr. Gražinai Čiuladienei,
Vilei Petkūnienei,
doc. dr. Viktorijai Sičiūnienei,
doc. dr. Jūratei Valuckienei,
Margaritai Vilkonienei

Taip pat dalyvavusiems viešuose dokumentų svarstymuose

Dalykų mokytuojų, vadovų, tėvų asociacijoms, mokinį savivaldos institucijų atstovams, savivaldybių dalykų mokytuojų metodinių būrelių atstovams, dalykų mokytuojų metodinėms grupėms, aukštųjų mokyklų dėstytojams, Lietuvos švietimo tarybai, Lietuvos sporto mokslo ekspertų tarybai ir visiems, savo įžvalgomis ir pasiūlymais prisidėjusiems prie šių dokumentų rengimo ir tobulinimo.

Pasiūlymus, pastabas, komentarai kviečiame teikti Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo departamento direktorei Žydronei Žukauskaitei-Kasparienei (Zydrone.Zukauskaite-Kaspariene@smm.lt) ir Bendrojo ugdymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vedėjai prof. dr. Lorelei Žadeikaitei (Loreta.Zadeikaite@smm.lt).

Miela švietimo bendruomene,

šiandieninė mokykla dirba didžiulių išorinių ir vidinių iššūkių atmosferoje: visuomenė ir kultūros raida kelia vienus uždavinius, spartėjantys globalizacijos tempai, verslas, pramonė – kitus, tėvų ir mokinių lūkesčiai dar kitokie. Lietuvos švietimui tenka didžiulė atsakomybė telkiant švietimo bendruomenę, siekiant paskatinti esminius visuomenės pokyčius ir sudaryti salygas formuotis kūrybingai, atsakingai ir išsilavinusių asmenybei.

Šiame leidinyje pristatomė *Geros mokyklos konceptiją, Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašą*, atnaujintą *Mokyklų, įgyvendinančių bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įvertinimo metodiką* ir jų įgyvendinimo gaires. Šie dokumentai yra bendri susitarimai, kuriuose tėsiama esminė bendrojo ugdymo nuostata, orientuota į ugdytinio asmenybės atskleidimą ir augimą.

Geros mokyklos konceptija – mokyklos raidos orientyras, brėžiantis, kokie mokyklos bruožai laikomi vertingais šalyje. Svarbu, kad švietimo bendruomenė sutarė, ką laikome gera mokykla. Konceptijoje pateikti esminiai mokyklos veiklos aspektai, vienas iš svarbiausių sėkminges mokyklos veiklos požymių – mokyklos misijos įgyvendinimas: pageidaujami ugdymo(si) rezultatai, kurie yra ne vienalyčiai, o apibrėžiami kaip asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga.

Atnaujinta *Mokyklų veiklos kokybės įvertinimo metodika* pravers mokykloms tobulinant veiklą, gerinant viso ugdymo proceso kokybę, padedant kiekvienam vaikui siekti asmeninės pažangos ir brandos. Remdamosi įvertinimo rodikliais ir metodika, mokyklos galės analizuoti savo darbo kokybę ir priims duomenimis grįstus sprendimus savo veiklos kokybei didinti.

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo nuostatos formuoja bendrojo ugdymo kaitos kryptis. Tai taip pat susitarimai ir principai, kaip kuriamas, atnaujinamas ir įgyvendinamas ugdymo turinys. Ugdymas labiau personalizuojamas, jis yra interaktyvus, grindžiamas sąveikos ir dialogo kultūra. Mokiniams turi būti sudaryta daugiau galimybų tyrinėti, spręsti problemas ir praktiskai veikti, ugdytis kritinį mąstymą, pritaikant įvairių sričių žinias ir gebėjimus, įgyti XXI a. reikalingas kompetencijas.

Tikiuosi, kad šie dokumentai bus naudingi mokykloms, kuriančioms savo mokyklos kultūrą, ir sudarys prielaidas brandžiai asmenybei ugdyti.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Pitrénienė".

Audronė Pitrénienė,
švietimo ir mokslo ministrė

Turinys

Kelias į dabartį, kai ji – XXI amžius.....	5
Švietimo dokumentai: istorinis kelias.....	9
Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas	
Aprašo link	12
Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas	15
Geros mokyklos koncepcija	
Geros mokyklos link	28
Būsimieji mokytojai – apie <i>Geros mokyklos koncepciją</i>	30
Geros mokyklos koncepcija	32
Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika	
Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rodiklių kaita.....	40
Kas atnaujintoje mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo sistemoje yra naudinga mokyklai, mokytojui?	42
Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika.....	44
Kelias geros mokyklos link: laukiantys darbai ir iššūkiai	59

KELIAS Į DABARTĮ, KAI JI – XXI AMŽIUS

Veikiausiai teks vėl pradėti tikėti, kad į Lietuvos švietimą grįžta laikas, kai, anot A. Zabulionio, išorinio vertinimo ir konsultavimo nepriklausomos kompanijos *Anglia Assessment* eksperto konsultanto, „švietimo kaita buvo suprantama kaip sisteminis procesas su savo filosofiniu ir analitiniu pagrindimu, taktiniai ir strateginiai sprendimai“. Švietimo sisteminio matymo laiko sugrįžimui vilties teikia čia spausdinamų dokumentų paketas – *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas, Geros mokyklos koncepcija, Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įvertinimo metodika*.

Apie kontekstą

Visas paketas, norėčiau tikėti, rodo kelią, kokia mokykla galėtų būti gera dabartyje – XXI a., kaip joje galėtume organizuoti(s) ugdymą(si), kokiais kriterijais mokyklos gerumą galėtume pasimatuoti. Sieju mokyklos gerumą būtent su amžiumi, nors nė vienas iš pateikiamų dokumentų tiesiogiai savęs konkrečiam amžiui nepriskiria. Bet, viena vertus, derėtų turėti omeny jau senokai, 1998-aisiais, lietuvių išsiverstą mokslininkų frazė „geros mokyklos, jei tai būtų 1965-ieji [...]“², primenančią, kad *geros mokyklos* samprata yra istoriškai kintanti, apibrėžta konkretaus laiko. Kita vertus, derėtų turėti omeny ir tai, kad visuomenės – mokslininkų ir mokytojų, ir tėvų, ir politikų ir kt. – daliai visada bus patogiau orientuotis į tēstinumą, tradiciją nei į kaitą, tiesiog perkelti tradiciją į dabartį ir ją tēsti, pasikliaujant linijine istorijos samprata, esą visa, kas mūsų patirkinta, išgyventa, tinka dabarčiai, tiks ir ateičiai, tad nuolatos akcentuoti laiko diktuojamą būtinybę orientuoti į jo pakaitas jaunujų kartų ugdymą būtų logiškas noras pastūmėti „tradicininkus“ keisti mąstymą. Drįstu teigti, jog „tradicininkų“ daliai *geros mokyklos* vaizdiniys yra kitoks nei čia pristatomų dokumentų pasiūlytasis, todėl nemanau, kad visa Lietuva šiems dokumentams katučią plos. Prisimintinas mokslininkų įvardytas kaitos ir tēstinumo paradokses, kaip pagrindinis švietimo paradokses, teigiantis, kad juo stipresnė orientacija į ateitį, juo didesnė praeities nostalgija³. Būtent tokiu pagrindu iki šiol Lietuvoje poliarizavosi (ir toliau poliarizuosis) *geros mokyklos* samprata ir priesaikos jai. Tiksliausias tokios poliarizacijos paliudijimas praktikos lygmeniu man yra dviejų Lietuvos itin ryškių mokyklų itin ryškių vadovų požiūriai:

1. „[...] bandymai kopijuoti užsienio šalių patirtį nepavyko dėl negebėjimo suvokti paprastos tiesos, kad, norint pasiekti švietimo sistemoje optimalų rezultatą, pirmiausiai reikia remtis savo tradicijomis ir patirtimi. [...] turime grįžti prie tikrujų švietimo vertybių, besiremiančių pedagogo autoritetu ir jo kompetencija. [...] užteks klausytis indoktrinuotų valdininkų vizijų apie moderniosios pedagogikos privalumus. [...] Šv. Rašte parašyta: „Mokinys nėra aukštesnis už savo mokytoją.“ Todėl esminių pedagogikos tiesų atsisakymas, prisidengiant iškreiptai suvokiama humanistinė pasaulėžiūra, veda prie prazūtingų padarinių.“⁴

2. „Mano manymu, didžiausia Lietuvos švietimo problema yra ta, kad vis dar daug kas yra užstrigę XIX amžiuje. I naujausius mokslinius tyrimus žvelgiama kaip į nesąmonę, madą, kuri tuoja praėjis, ir visomis išgalėmis stengiamasi kabintis į praetitį. Guostis galime tik tuo, kad ne mes vieni tokie – vis dar daug pasaulyje švietimiečių yra užstrigę toje atgyvenusioje paradigmje. Taigi, nors gyvename XXI amžiuje, tačiau mokyklos toli gražu čia negyvena.“⁵

Tai anaiptol ne dviejų vadovų, o alternatyvių filosofijų, pedagogikų, kurių vėliavos iškeltos požiūrių ašigaliuose, diskusija, Lietuvoje tebesitęsianti nuo pat 1988-ųjų, pirmosios – Tautinės mokyklos – koncepcijos,

¹ Zabulionis, A. (2015). [diskusija] Kenksminga švietimui egzaminomanija. In *Veidas*, 2015 m. gegužės 20. Prieiga per internetą <http://www.veidas.lt/tag/egzaminai>

² Stoll, L., Fink, D. (1998). *Keičiame mokyklą*. Vilnius: Margi raštai, p. 19.

³ Ten pat, p.22.

⁴ Jurkevičius, S. (2014). *Nuolaidžiavimas mokiniams ugdo ištiželį kartą*. Prieiga per internetą <http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/s-jurkevicius-nuolaidziavimas-mokiniams-ugdo-istizeliu-karta.d?id=64577782>

⁵ Landsbergienė, A. (2014). *Kodel į vaiką turime žvelgti ne kaip į ištiželį, o kaip į potencialų Nobelio premijos laureatą*. Prieiga <http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/alandsbergieneekodelivaikaturimežvelgtineikaipistzeliokaipipotencialunobelio-premijoslaureata.d?id=64641615>

apskritai pasaulyje – nuo tų laikų, kai žmonių genty pradėta vieni kitus mokyti, kaip mokyti savo vaikus... Bet jau minėti mokslininkai L. Stoll ir D. Fink'as atkreiptų dėmesį, kad istorijoje nutinka įvykių, keičiančių kardinaliai socialines struktūras. Lietuvos atveju toks kardinalius įvykis – ideologinių paradigmų virsmas atkuriant nepriklausomybę 1990-aisiais: autokratinės valstybės virsmo į demokratinę faktas, kurio nepaisyti, regis, negalėtų netgi atkakliausi „tradicininkai“. Drįstu priminti M. Lukšienę: „Švietimo reforma ir paremta nuostatomis, kad mokykla turi būti vienas iš svarbiausių veiksnių brandinant demokratinį žmonių mąstymą, demokratinę sąmonę, o kartu ir demokratinę valstybę.“⁶

„Tadicininkai“ mokslininkės sakytų idėjų nelinksta pripažinti. Betgi ištisu veikalų šią temą yra išplėtojęs J. Dewey's⁷ dar XX a. pradžioje, 1915-aisiais, ironiška, kad lietuviškai jis pasirodė 2013-aisiais. Šimtmečiu Lietuvoje vėluojančios idėjos? Nepaisant tokio vėlavimo, jos buvo žinomas pirmųjų dviejų – Tautinės mokyklos (1988) ir Lietuvos švietimo (1992) – koncepcijų kūrėjams. Kas apie tas idėjas mąstoma šiaisiai laikais? „[...] jeigu norime išugdyti tikrai dalyvaujančią demokratinę, o ne hierarchiškai valdomą visuomenę, jeigu norime kintančios, pažangios, o ne tvirtai su praeitimi susaistytos kultūros, tuomet ugdymo procesas turi atsižvelgti į impulsus, kylančius dinamiškai besivystančiam kiekvieno žmogaus gyvenime. [...] toks atvirumas ir lankstumas nėra antiintelektinis, o iš tikrujų skatina daug aktyvesnį ir veiklesnį intelektą negu tas, kuris išugdomas priverstiniu ir mechaniniu mokymusi. Pagarba vaikams ir demokratijai eina kartu, o kultūra, kuri yra autoritarinė vaikų atžvilgiu, galiausiai taps (jeigu dar netapo) autoritarine visų atžvilgiu, išskyrus elitinius savo narius“, – palaikytų kaitos polių savo idėjomis, manding, dabar itin aktualiomis Lietuvai, jau dabartinio amžiaus mokslininkas R. Miller'is⁸, taip pat tiesiogiai siedamas ugdymą atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias su demokratija ir vadindamas tokią ugdymo kryptį holistine.

Aha, ir vėl siūloma pasistatyti vaiką pasaulio, kuris vadinamas mokykla, centre, ir vėl liepiama visiems aplink jį šokinėti, užmiršus Šv. Rašto pamokymus, kad *Mokinys nėra aukštesnis už savo mokytoją?* – girdžiu besipiktinančius „tradicininkus“... Todėl dera kalbėti ir apie metodologinį pamatą, kurį atpažįstu pateikiamus dokumentus analizuodama.

Apie metodologinį pamatą

Nematau pagrindo klausti, kuris modeliuojamoje geroje mokykloje aukštesnis – mokinys ar mokytojas. Taip, vadinamajame skėtiname dokumente – *Geros mokyklos koncepcijoje* – pabrėžta, kad ugdymas grindžiamas *pamatinėmis humanistinėmis vertybėmis*. Klystume manydami, kad humanistinis ugdymas išreiškiamas vienu požymiu – ugdymo centran pastatant vaiką. Kaip tarp tradicinės, iš industrinio amžiaus kylančios, ir XXI a. mokyklos poliarizuojasi geros mokyklos vaizdinys, taip tarp *pedagogocentrizmo* ir *pedocentrizmo* poliarizuojasi ginčas, o ką gi dabar į tą centrą statysime, kas bus mums svarbiausia mokyklos persona – mokytojas ar mokinys? Bet ši ginčą XXI amžiuje, manding, sėkmingai išsprendžia socialinis konstruktyvizmas, ugdymo centran pastatantis abu – tiek mokinį, tiek mokytoją kaip lygiaverčius pasaulio atradimo, asmenybės ugdymo(si) subjektus, partnerius. Regis, net šventoms tiesoms neprasikalstama... Mokytojas veda mokinį, kurdamas sąveiką. Nes „*jei turi tik tešlos ir keptuvę, „blynų“ neiškepsi, reikės ir ugnies...*“ – cituoju savo antrakursį studentą istoriką Artūrą Valonį, žavia metafora reflektuojant paskaitą ugdymo tema nusakiusi sąveikos esmę ir svarbą. Juk taip ir vyksta, argi ne? Pilk nepylęs mechanistines žinias į vaiką, versk nevertęs dainuoti choruose, dalyvauti patriotinėse tévynės meilės kampanijose, akcijose, mokyklos savivaldose, bet jei nesukuri sąveikos – tos didžiosios ugnies – tiek mokymosi rezultatas, tiek asmenybės branda, jei tai mėginame atskirti, tebus apgailėtina...

Taigi dokumentų metodologinis pamatas lengvai atpažįstamas: požiūris į vaiką – humanistinis: pripažįstamas individas, unikalus savo prigimtimi ir joje glūdinčiomis potencijomis asmuo; pažinimo, mokymo ir mokymosi organizavimo modelis – socialinio konstruktyvizmo; ugdymo(si) pagrindas – sąveika. Principai atpažįstami 13.1–13.5, 13.8 *Geros mokyklos koncepcijos* punktuose. Kiti 13 skirsnio punktai – apie bendruomeniškumą, kuris lygiai taip pat padeda kurti įvairiausias sąveikas, jei labiau patinka, vadinkime jas

⁶ Lukšienė, M. (2000). *Jungtys*. Vilnius: Alma littera, p. 278.

⁷ Dewey, J. (2013). *Demokratija ir ugdymas. Ivadas į ugdymo filosofiją*. Klaipėda: Baltic Printing House.

⁸ Miller, R. (2011). Vaiko vidinės galios ugdymas, p. 2–3. Versta iš: „Educating the Child's „Inner Power“ by Ron Miller. Vertė vertimų biuras „Magistrai“, projektas „Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje“. Prieiga per internetą <http://www.educationrevolution.org/innerpower.html>.

interakcijomis; be to, bendruomeniškumas yra ir ugdymosi, netgi siauresnės – mokymosi aplinkos aktualus aspektas: asmuo gali sugniužti konkurenciškai aštrioje, daug reikalaujančioje aplinkoje ir atvirkščiai – išskleisti tiek pat daug reikalaujančioje bendruomeniškoje.

Aišku, dar negana Lietuvai reformų! Vienos nesibaigė – kitas užkraus... Dar negirdėti tokį skeptiškų piktų dejonių? Nesiguoskime – girdėti. Todėl skubu patikinti: jokia nauja reforma negresia...

Apie tēstinumą

Kam tuomet reikėjo tų naujų dokumentų, jei jie – ne nauja reforma? Pripažintina, kad 1992 m. Lietuvos švietimo koncepcijos, pirmųjų dokumentų, modeliavusių švietimo kryptį humanistinio ugdymo paradi-gmos pagrindu, idėjos tapo šiandienos realybėje kartais sunkiai atpažįstamos. Aišku, per ketvirtį amžiaus kito pati realybė. Galime teisintis užklupusia globalizacija, kartų kaita ir kitokio ugdymo organizavimo poreikiu. Bet būkime drąsūs pripažinti, kad pirminės humanistinio ugdymo idėjos išsibarstė pirmiausia tarp gana prieštarinę vietinių ideologinių vėjų: nuo tiek politinės, tiek pilietinės bendruomenės rūpesčio žmogumi iki palikimo vienų vienam brautis pro rinkos džiungles arba traukti kuo toliau iš pamote tampančios Lietuvos. Dokumentai – pirmiausia *Geros mokyklos koncepcija* tas pirmimes idėjas vėl surenka, susistemina ir teoriškai sudaro prielaidas gržtīti prie pamatinių nepriklausomos valstybės laikotarpiu vykdomos švietimo reformos idėjų, jas kur kas labiau paryškindama ir pabréždama: švietimo kryptis Lietuvoje nekeičiamas. 1992 metų koncepcija aprėpė visą sistemą – jos kūrimo idėjų pagrindą, struktūras, buvo patys bendriausi sistemos kūrimo orientyrai. Juos detalizavo po koncepcijos éjë dokumentai. Antai *Geros mokyklos koncepcijoje* atpažistu gana daug 1994 m. pirmojo Lietuvos bendojo lavinimo mokyklos bendrujų programų projekto pirmosios dalies, vadintos *Mokyklos samprata* (skyriai apie mokyklos paskirtį, gyvenimą mokykloje, ugdymo būdus), citatų, nebūtinai pažodinių... *Geros mokyklos koncepcija* pristato geros bendojo ugdymo mokyklos vaizdinį, bet iš jų gali orientuotis visos švietimo institucijos, kurioms tinka Švietimo įstatymu nustatytos savokos *mokykla* apréptis.

Įdėmiau skaitysiantys visą dokumentų paketą tas pačias idėjas atpažins *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų apraše*. Beje, dokumentas tēstinumą tiesiogiai deklaruoją skyriaus *Bendojo ugdymo kai-tos kryptys* 9-uoju punktu ir išskleidžia visu skyriaus turiniu.

Atrodo, kol kas nepatikliausi būsime mokyklos vertinimosi bei vertinimo dokumentų atžvilgiu. Orientacija į skėtinį dokumentą – *Geros mokyklos koncepciją* – neginčytina. Vertybinius atitikimas akivaizdžiai tiesioginis. Nepatiklumo pamatas gali būti štai kur: viso to, ką norime įvertinti – rodiklių sistemos sritys, temos, rodikliai, raktiniai žodžiai – pamatas yra, žinoma, vertybiskai orientuotas. Bet, minding, sunkiai pamatuojamas. Dėl to vertinimas, ypač išorinis, būgštaju, gali būti neįtikėtinai subjektyvus. Aišku, tikėtina, kad organizuotai mokytis vertintojai įgis gebėjimą atpažinti ir pasverti, tarkime, kur ten toji asmenybės ūgtis – *optimalumas, visybišumas, konstruktyvumas, socialumas, savivaldumas* ir kiti *umai* aukščiausios kokybės požymių dar nesiekia. Suprantu, stengiamasi visiškai išvengti kiekybinių požymių, pokyčių vertinimo, remtis tik kiekybinių požymių, pokyčių vertinimu (tiesa, akyli skaitydami rasime ir išlygų). Bet prisipažistu: skaitydama dokumentą nuoširdžiai džiaugiuosi, kad nesu vertintoja. Ir čia manęs nepaguostų netgi moks-lininkai, teigdami, kad holistinio, t. y. asmenį, jo prigimties galių skleidimą pripažistančio ugdymo krypčių „*bendrumas yra nusilenkimas kūrybinei dvasiai, padedančiai atskleisti žmogaus asmenybei. Jeigu ugdymas prasideda nuo nusilenkimo, pagarbos kiekvieno mokinio asmenybei, jis negali būti standartizuotas. Jam negali būti vadovaujama nedemokratinių ir autoritarinių būdais. Negalima galvoti tik apie „rezultatų“ matavimą ir biurokratinį nurodinėjimą, ką kiekvienas vaikas turi mokėti ir gebeti padaryti.*“⁹ Ką siūlo R. Miller’is? Apskritai atsikratyti „*šių slopinančių vaizduotés, kūrybingumo ir tikro augimo suvaržymų*“¹⁰... Taigi – nevertinti? Tuo klaustuku ši skirsnį baigiu, ne tik teigdama, kad pristatomieji dokumentai yra tos pačios daugiau nei prieš ketvirtį amžiaus pradėtos reformos tąsa, bet ir pridurdama: pamąstyti, pažiūstant kokybės vertinimo(si) ge-bėjimus, yra dėl ko...

⁹ Miller, R. (2011). Vaiko vidinės galios ugdymas, p. 2–3. Versta iš: „Educating the Child’s “Inner Power” by Ron Miller. Vertė vertimų biuras „Magistrai“, projeketas „Alternatyvus ugdymas švietimo sistemoje“. Prieiga per internetą <http://www.educationrevolution.org/innerpower.html>.

¹⁰ Ten pat.

Apie strateginius atitikimus

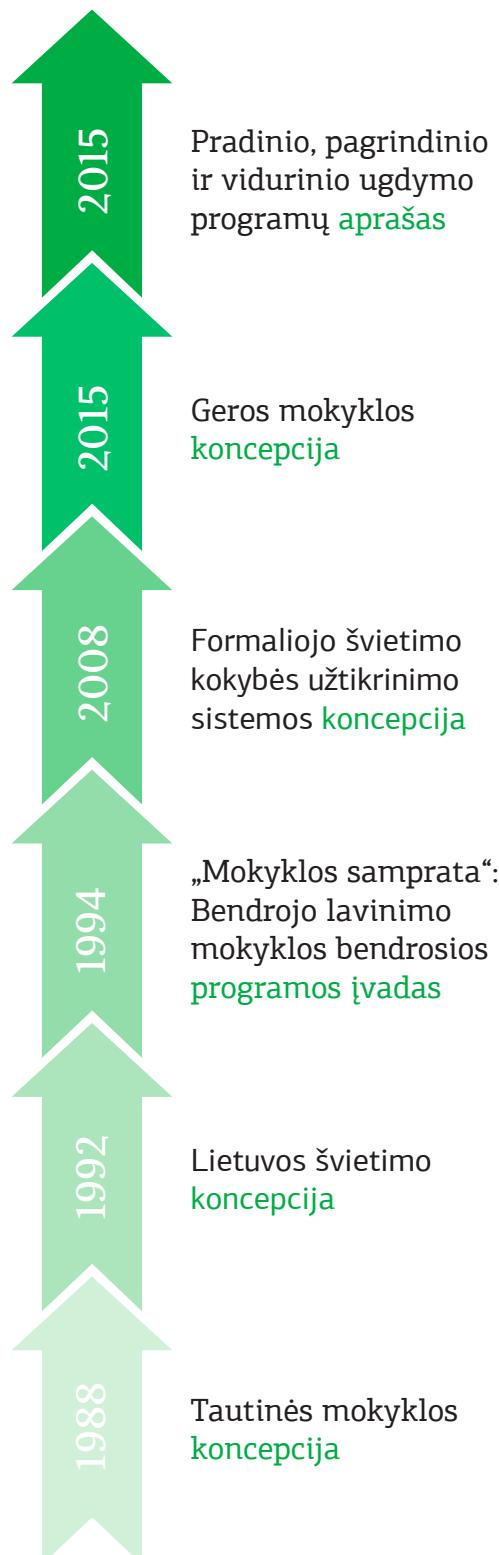
Dera kalbėti, kaip čia pateiktiamas dokumentų paketas atrodo šalia jau turimų strateginių dokumentų – ar atitinka jų uždavinius ir dvasią. Pagrindiniame šalies strateginiame dokumente *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“* iškėlus ambicingą šalies raidos viziją ir įvardijus vertybės, svarbias pažangai – atvirumą kitokiam požiūriui, pozityvioms iniciatyvoms, dialogui, bendradarbiavimui, naujovėms, kūrybingumą generuojant vertingas idėjas ir jas įgyvendinant, iššūkius vertinant kaip naujas galimybes savo sėkmei kurti – šalies bendrojo ugdymo sistema orientuojama į kūrybiškumo, pilietiškumo ir lyderystės ugdymą, dėl to tiesioginis švietimo sistemos uždavinys – „*sukurti ir visose švietimo įstaigose įdiegti kūrybingumui, ieškojimams ir tobulejimui atviras mokymosi programas ir kompetencijos vertinimo ir įsivertinimo sistemą*.“¹¹ Netgi nesiimant nuodugnios teksto analizės, paralelių išskleidimo, akivaizdu, kad visas dokumentų paketas orientuoja būtent į tokią ugdymo kryptį, kuri padėtų siekti išskeltų šalies raidos tikslų. Tuo net skeptiškiausi politikai turėtų pagrindo neabejoti. Kaip dokumentams seksisapti ugdymo tikrovės faktu – kalbėsime po metelių kitų.

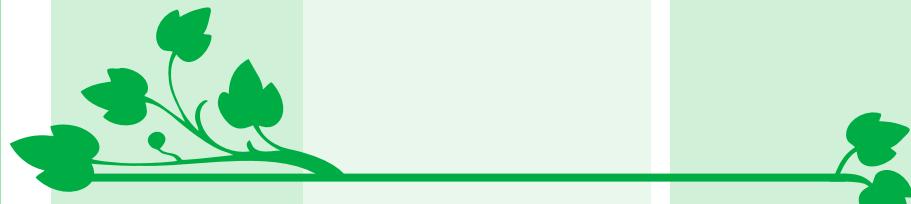
Palankaus gyvavimo idėjoms linkédama –

*Dr. Ramutė Bruzgelevičienė,
Lietuvos edukologijos universitetas*

¹¹ *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, p. 11. Prieiga per internetą http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=425517&p_query=&p_tr2=2*

ŠVIETIMO DOKUMENTAI: ISTORINIS KELIAS

**PRADINIO,
PAGRINDINIO IR VIDURINIO
UGDYMO PROGRAMŲ
APRAŠAS**

APRAŠO LINK

Skaitydamas Lietuvos strategijos viziją „Lietuva 2030“ randu pabrėžiamą visuomenės ir kiekvieno jos nario kūrybiškumą, susitelkimą prie naujų idėjų, padėsiančių Lietuvai tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselėjančia savo nacionalinį tapatumą šalimi. Šios strategijos vizijoje aprašyti idėjos yra detalizuojamos naujai parengtame *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų apraše*, kur dar labiau yra akcentuojama, kad būtina puoselėti mokinio prigimtines galias, kurios turėtų būti suprantamos ir svarbios kiekvienam mokytojui. Manau, kad *Aprašas*, tai yra švietimo bendruomenės susitarimai, leidžia naujai pergalvoti ir projektuoti XXI amžiaus visuomenės siekius ir šiandienos mokyklos veiklą, kuri grindžiama mokinio ir mokytojo susitarimais: ko sieks, ką ir kaip pasieks.

Viena vertus, tai įspireigojimai, skatinantys daugiau dėmesio skirti bendrojo ugdymo kokybės gerinimui, jo prieinamumui, perimamumui, tēstinumui. Kita vertus, tai dokumentas, telkiantis švietimo bendruomenę pokyčiams ir atvirumui, padedantis pamatus tiesioginiams, geranoriškam ir tikslingam švietimo bendruomenės narių, ypač mokinio ir mokytojo, bendravimui bei bendradarbiavimui. Atkreipčiau dėmesį, kad šiame dokumente nurodoma bendrojo ugdymo tobulinimo kryptis ir numatyti ugdymosi rezultatai sudarys galimybes, sistemingai vadovaujantis bendrais principais ir nuostatomis, formuoti ugdymo turinį, lanksčiai diegti pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąsias programas, kūrybingai organizuoti ugdymo procesą, tinkamai išnaudoti ugdymosi aplinką, numatyti, stebeti ir fiksuoti mokinį pažangą ir pasiekimų vertinimą.

*Ugdymo plėtotés centro Socialinių mokslų, dorinio ugdymo ir kūno kultūros poskyrio vedėjas
Šarūnas Gerulaitis*

Dabartinėmis sparčios kaitos ir globalizacijos sąlygomis, kai ypač aktualu sutelkti švietimo bendruomenę spartesniems pokyčiams ir pagerinti bendrojo ugdymo kokybę, parengtas *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas*, kuriuo reglamentuojami bendrojo ugdymo tikslai ir principai, programų paskirtis, bendrojo ugdymo tobulinimo kryptys. Bendrojo ugdymo programų turinio ir sandaros, ugdymo proceso bruožų ir jo dalyvių vaidmenų, mokymosi aplinkos, mokinį mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo atskleidimas *Apraše* prisiđeis ir prie mokytojų kvalifikacijos tobulinimo, ir naujų mokytojų rengimo kokybės užtikrinimo.

Dėkojame darbo grupei už labai svarbaus Lietuvos švietimo sistemai dokumento sukūrimą.

*Lietuvos edukologijos universiteto Technologijų ir technologinių ugdymo katedros vedėja
prof. dr. Birutė Žygaitienė*

Ar kursime Gerą mokyklą, ar kursis Reitingų mokykla?

Šiam skyreliui buvau sugalvojęs ir kitą pavadinimą: „Ar Lietuva lietuvių ugdys būti suomiais?“ Tada prisiminiau *tautinės mokyklos* sąvoką ir daugybę švietimo bendruomenėje pasigirstančių veršleinimų, kad, nepaisant gausybės reformų, tokią mokyklą sukurti nepavyko. Akivaizdu, kad ne viskas, kas gerai sugalvota ir aprašyta, yra įgyvendinama. Ir dabar, patvirtinus naujają *Geros mokyklos koncepciją*, kyla pagrįstų hipotetinių klausimų: ar panašiai neatsitiks ir su jos puikiomis idėjomis. Taigi ko reikia, kad *Koncepcija* atrastų kelią į mokyklas ir jų klases? Viskas labai paprasta. Jai reikia „kojelių“, kurios būtų stipresnės už madas švietime diktuojančius žurnalus ir jų redaktorius, „krepšelio“ vergus, keliauninkus po užsienį, dažnai sugedusio telefono principu pasakojančius, kaip, „pagal suomius“, reikia dirbti. Manau, kad *Ugdymo programų aprašas* galėtų būti viena iš „kojelių“, jei ją sutvirtintume ne vien kūrybingų mokyklų vadovų ir mokytojų pastangomis, bet ir laboratorijomis patirtiniam, tiriamajam mokymuisi organizuoti, įtraukiančioms interaktyvių vadovelių pamokoms vesti ir kitomis smulkmenėlėmis, padėsiančiomis užauginti konstruktyviai kuriančias savo ir Lietuvos kultūrą, gerovę ir ateitį asmenybes.

*Ukmergės r. Siesikų gimnazijos direktorius
Vaidotas Kalinas*

2015 m. patvirtintas *Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas* atspindi nuoseklią konceptualią Lietuvos bendojo ugdymo raidos kryptį – link sėkmingo kiekvieno mokinio ugdymosi atskleidžiant jo / jos prigimtines dvasines, intelektines, fizines galias, sudarant visiems lygias ugdymosi galimybes. Šis dokumentas atspindi humanistinio ugdymo paradigmos tąsą, socialinio konstruktivumo principą įtvirtinimą, siekį bendrajį ugdymą gręsti „pasitikėjimu, bendradarbiavimu, darnia veikla asmens, visuomenės ir Lietuvos ateities labui“. Nedidelės apimties dokumente pavyko perteikti esmines Lietuvos ir pasaulio mokyklos kaitos kryptis, susumuoti idėjas, išbarstytas po daugybę įvairiausių koncepcijų, strategijų ir kitų dokumentų, atspindinčias tai, kur link Lietuvos mokykla pradėjo judėti nuo Tautinės mokyklos koncepcijos, papildant pasauline XXI a. švietimo kaitos patirtimi. Dokumentas džiugina konceptualiu vientisumu, aiškumu, kryptingumu. Skaitant šį dokumentą kyla ir optimizmą keliančių, ir abejones sėjančių minčių. Džiugina tai, kad turime dokumentą, kuris sujungia visą ugdymo veiklą mokykloje į vieną visumą. *Aprašas* ir turėtų būti pats svarbiausias dokumentas, kuriuo remdamosi mokyklos savarankiškai ir kūrybiškai siektų pagrindinio rezultato – „optimalios kiekvieno mokinio brandos bei jų pasirengimo gyventi, mokytis ir veikti asmeniniame, kultūriniame, pilietiniame, socialiniame ir (ar) profesiniame kontekste“. Šis dokumentas turėtų gulėti ant visų švietimo politikų, vadovų, mokytojų, tyrejų stalo, jis turi būti aiškus ir suprantamas kiekvienam tėvui ar seneliui, taip pat ir mokinui. Šis *Aprašas* turėtų būti visuotinio susitarimo dėl bendojo ugdymo mokyklos raidos krypties pagrindas, leidžiantis visiems švietimo dalyviams veikti savarankiškai nelaukiant specializuotų teisės aktų, reglamentuojančių kiekvieną mokyklos veiklos žingsnį. Jau dabar turime atsakyti į klausimą: ar galime pasiūlyti kiekvienam Lietuvos vaikui „aktyvų ir prasmingą, jų poreikiams ir talentams atvirą, integralų [...] mokymąsi“? Ar jau visi sutelktai artėjame link „motyvuojančio, įdomaus, patrauklaus, prasmingo, dinamiško, inovatyvaus ugdymo, kuriančio pozityvaus bendravimo, iniciatyvų, entuziazmo, dalyvavimo, lyderystės ir kt. situacijas“? Šis klausimas yra ne tik mokytojams ir mokyklų vadovams, o visiems, atsakingiems už ugdymo kokybę Lietuvoje. Abejones ir kelia pastarųjų dešimtmečių patirtis, kai esminiai švietimo dokumentai yra nutolę nuo realybės, jų gražūs teisingi žodžiai, turintys įkvėpti ar pasiūlyti kryptį, devalvojasi, praranda savo tikrajį prasmę, yra „copy paste“ perkeliами iš vienų dokumentų į kitus, nesusimąstant apie jų tikrajį turinį ir nesiimant realių žingsnių, kad mūsų mokykloje ugdymas būtų „interaktyvus, grindžiamas dialogo kultūra, skatinantis mokinius bendradarbiauti, spręsti problemas, mokytis vieniems iš kitų, dalytis patirtimi, diskutuoti, veikti realiose ir virtualiose komandose“. Kai kuriose mokyklose tai jau turime ir šiandien, bet kiek dar daug klasių ir mokyklų, kur trūksta profesinės pagalbos, padrašinimo, paskatinimo mokytojams ir vadovams, būtinų ištaklių, patrauklios mokymosi aplinkos, o svarbiausia – pasitikėjimo ir tikėjimo ateitimi, saugumo ir perspektyvos jausmo.

Dokumento rengėjai nuveikė didelį ir labai reikalingą darbą, bet dabar svarbiausias uždavinys švietimo bendruomenei – atgauti pasitikėjimą ir drąsiai veikti kiekvieno mokinio labui jaučiant paramą iš tėvų, švietimo politikų ir visuomenės.

*Eglė Pranckūnienė,
Mokyklų tobulinimo centro direktoriė*

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS**ĮSAKYMAS****DĖL PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMŲ APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2015 m. gruodžio 21 d. Nr. V-1309

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi, 10 straipsnio 3 dalimi, 11 straipsnio 3 dalimi, 56 straipsnio 12 punktu ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“, 108 punktą:

1. T v i r t i n u Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašą (pridedama).
2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:
 - 2.1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 3 d. įsakymą Nr. 113 „Dėl Pradinio ugdymo sampratos“;
 - 2.2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 25 d. įsakymą Nr. ISAK-256 „Dėl Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratos“;
 - 2.3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. birželio 30 d. įsakymą Nr. ISAK-1387 „Dėl Vidurinio ugdymo programos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.
3. Šis įsakymas, išskyrus šiuo įsakymu patvirtinto Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo 10, 11, 12, 13, 21, 23, 27, 30, 85, 87 punktus, įsigalioja 2016 m. rugsėjo 1 dieną (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).
4. Šiuo įsakymu patvirtinto Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo 10, 11, 12, 13, 21, 23, 27, 30, 85 ir 87 punktai įsigalioja 2018 m. rugsėjo 1 dieną (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).
5. Šiuo įsakymu patvirtinto Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo 21¹, 23¹, 27¹ ir 30¹ punktai galioja iki 2018 m. rugpjūčio 31 dienos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrėnienė

PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO PROGRAMŲ APRAŠAS

I skyrius BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas (toliau – Aprašas) nustato bendrojo ugdymo tikslus ir principus, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų (toliau – bendrojo ugdymo programos) paskirtį, bendrojo ugdymo tobulinimo kryptis, telkiant švietimo bendruomenę spartesniems pokyčiams, siekiant pagerinti bendrojo ugdymo kokybę, prieinamumą, perimamumą, tėstimumą ir veiksmingumą. Apraše numatyti mokinių ugdymo(si) rezultatai – nuosekli branda įgyjant XXI a. reikalingas kompetencijas. Apraše apibrėžtas bendrojo ugdymo programų turinys, numatyti pagrindiniai ugdymo(si) proceso bruožai ir mokymo(si) aplinka, mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas, bendrojo ugdymo programų kokybės užtikrinimas.

2. Bendrojo ugdymo programos – tai nustatytiems ugdymo(si) tikslams ir rezultatams pasiekti skirtos nuoseklios ugdomyų veiklų sekos ir ugdymo(si) proceso dalyvių sąveikos (mokytojo ir mokinio, mokinio ir mokinio, mokinio ir mokymo(si) aplinkų ir kt.), kuriamos ir per numatyta laiką realizuojamos valstybės, savivaldybės, mokyklos lygmenimis.

3. Bendrojo ugdymo programos užtikrina integralią žmogaus asmenybės brandą, mokymąsi, kaip autentišką, aktyvų patirties ir prasmės konstravimą, grindžiamą sąveika ir dialogo kultūra. Mokinys ir jo ugdymasis yra bendrojo ugdymo centras.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **Ugdymo(si) rezultatai** – nuosekliai įgyjamos dvasinė, intelektinė ir fizinė asmens brandą rodančios kompetencijos, apimančios žinias, supratimą, gebėjimus ir nuostatas.

4.2. **Ugdymasis** – dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimasis bendraujant ir mokantis.

4.3. **Mokymas** – mokinio ir mokytojo sąveika, aplinkybės, skatinančios mokinį kurti savo žinojimą bei patirtį, aktyviai ieškoti ir autentiškai perprasti informaciją, patirti pažangą, siekiant atrasti asmeninę prasmę.

4.4. **Mokymasis** – aktyvus supratimo, reikšmių, patirčių ir prasmų konstravimo procesas, jau įgytų ir nauju žinių bei patirties siejimas, aiškiai suvokiant mokymosi tikslą ir iš jų orientuojant, planuojant, veikiant, vertinant ir reflektuojant mokymo(si) procesą, pažangą ir pasiekimus.

4.5. **Savivaldis mokymasis** – mokymasis, per kurį asmuo savo iniciatyva išsiaiškina mokymosi poreikius, keliasi tikslus, planuoja mokymąsi, susikuria ar pasirenka mokymosi aplinką bei priemones, sau tinkamas mokymosi strategijas, įsivertina pasiekimus ir pažangą.

4.6. **Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas** – kriterijais grįstas ugdymosi ir mokymosi stebėjimas ir grįžtamasis ryšys, informacijos apie mokymosi procesus ir rezultatus rinkimas ir kaupimas, interpretavimas ir naudojimas mokymo ir mokymosi kokybei užtikrinti.

4.7. **Formuojamasis ugdomasis vertinimas** – ugdymo(si) procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, padedantis mokiniui gerinti mokymą(si), nukreipiantis, ką dar reikia išmokti, leidžiantis mokytojui pritaikyti mokymą, siekiant kuo geresnių rezultatų.

4.8. **Įsivertinimas** – paties mokinio ugdymosi proceso, pasiekimų ir pažangos stebėjimas, vertinimas ir apmąstymas, nusimatant tolesnius mokymosi žingsnius.

4.9. **Diagnostinis vertinimas** – vertinimas, kuriuo išsiaiškinami mokinio pasiekimai ir tam tikru mokymosi metu padaryta pažanga, numatomos tolesnio mokymosi galimybės, pagalba sunkumams įveikti.

4.10. **Apibendrinamasis sumuojamasis vertinimas** – formaliai patvirtinti mokinio ugdymosi rezultatai, baigus programą, kursą, modulį ar kitą mokymosi etapą.

BENDROJO UGDYMO TIKSLAI IR PRINCIPAI

5. Bendrojo ugdymo tikslai:

5.1. puoselėti kiekvieno mokinio prigimtines dvasines, intelektines, fizines galias, padėti atskleisti jo individualybei ir siekti kūrybiškumo, kad kiekvienas mokinys taptų oria, dorovinga, savo ir kitų sveikatą puosejančia, atsakinga už savo poelgius, pasirinkimus, konstruktyviai kuriančia savo ir Lietuvos kultūrą, gerovę ir ateitį asmenybę;

5.2. ugdyti tautinį ir pilietinį tapatumą įsisąmoninusį, kitas tautas gerbiantį, istoriškai sąmoningą, bendruomenišką, kritiškai mąstantį, aktyviai dalyvaujantį Lietuvos ir Europos sociokultūriname ir politiniame gyvenime pilietį;

5.3. sudaryti vienodas galimybes visiems mokiniams, nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, pasiekti maksimalius jų galias atitinkančius ugdymosi rezultatus ir brandinti mokymosi visą gyvenimą nuostataj;

6. Bendrojo ugdymo principai:

6.1. ugdymo visybiškumas – mokinio psichinių, dvasinių, fizinių galių plėtotė; ugdymo filosofijos ir mokyklos gyvenimo (filosofijos, misijos, vizijos, kultūros, ugdymo) dermė;

6.2. ugdymo sistemiškumas – ugdymo tarpsnių ir sričių sąryšis, formaliojo ir neformaliojo švietimo dermė siekiant užtikrinti ugdymo pastovumą ir paslankumą;

6.3. ugdymo tikslų ir pedagoginės veiklos adekvatumas – pedagoginė veikla nukreipta sąmoningai siekti ugdymo tikslų;

6.4. visavertis mokyklos bendruomenės narių bendradarbiavimas – ugdymo(si) tikslai formuluojami ir įgyvendinami, bendradarbiaujant mokytojams, švietimo pagalbą teikiantiems specialistams, mokiniams, tévams (globėjams, rūpintojams);

6.5. ugdymo turinio ir konteksto dinamiškumas – nuolatinis kūrybiškas atsinaujinimas, atvirumas inovacijoms.

BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ PASKIRTIS

7. Bendrojo ugdymo programos sudaro sąlygas mokiniams būti, bendrauti, veikti, sėkmingai ugdytis besikeičiančiame globalios kultūrų įvairovės, socialinio ir ekonominio gyvenimo kontekste, įgyti kompetencijas, leidžiančias tobulėti, mokytis, dirbtį ir kurti.

8. Bendrojo ugdymo programų paskirtis:

8.1. Pradinio ugdymo programa sudaro sąlygas brėsti mokiniui kaip asmenybei, plėtoti pozityvius santykius su savimi, kitais žmonėmis, socialine, gamtine ir daugiakultūre aplinka, įgyti pažinimo, mokėjimo mokyties, sveikatos ir kitų kompetencijų integralius pradmenis, kaip prielaidą tolesniams sėkmingam ugdymuisi.

8.2. Pagrindinio ugdymo programa sudaro sąlygas mokiniui išsiugdyti dorinės, socialinės, kultūrinės ir pilietinės brandos bei tautinės savimonės pamatus, įgyti integralius kompetencijų pagrindus ir išbandyti save įvairiose veiklos srityse, siekiant apsispręsti dėl tolesnio ugdymosi kelio pasirinkimo.

8.3. Vidurinio ugdymo programa sudaro sąlygas mokiniui pasiekti asmeninę brandą, kaip kompetencijų visumą, leidžiančią apsispręsti dėl savo profesinės karjeros, asmeniniu indėliu prisidėti prie Lietuvos, Europos ir pasaulio bendruomenės ir pažangios ekonomikos darnaus vystymosi.

BENDROJO UGDYMO KAITOS KRYPTYS

9. Nuosekliai tēsiant humanistinės ugdymo paradigmos ir socialinio konstruktyvizmo principų ugdyme įtvirtinimą, tēsiamos aktualios bendrojo ugdymo tobulinimo kryptys:

- 9.1. pažinti kiekvieną mokinį, jo prigimtines galias, patirtį, gebėjimus ir skatinti jo asmeninę ügtį;
- 9.2. kartu su mokiniais kurti aktualų ir prasmingą, jų poreikiams ir talentams atvirą, integralų, į realių asmens, klasės, mokyklos ir šalies problemų sprendimą įtraukiantį ugdymo turinį, skatinantį savivaldį mokymąsi;
- 9.3. ugdymą grįsti mokinio ir mokytojo sąveika, mokantis drauge ir vieniems iš kitų, kuriant bendras prasmes, skatinant dialogišką ir tyrinėjantį ugdymąsi;
- 9.4. pereiti prie personalizuoto, savivaldžio mokymosi;
- 9.5. skatinti patirtinių, tiriamajų, kūrybinjų, interpretacinių mokymąsi, kurianti giluminius teorijos ir praktikos ryšius, susietus su realiu gyvenimu;
- 9.6. ugdymo(si) procese stiprinti formuojamąjį, ugdymuisi padedantį, grįztamąjį ryšį ir pagalbą teikiantį vertinimą;
- 9.7. į apibendrinamąjį ugdymo(si) rezultatų – kompetencijų – vertinimą įtraukti formaliojo, neformaliojo švietimo bei savaiminio ugdymosi pasiekimai;
- 9.8. bendrajį ugdymą grįsti tarpusavio pasitikėjimu, bendradarbiavimu, darnia veikla asmens, visuomenės ir Lietuvos ateities labui.

UGDYMO(SI) REZULTATAI

10. Bendrojo ugdymo programose numatyti mokinių ugdymo(si) rezultatai nusako mokinių kompetencijas gyventi, mokytis ir veikti asmeniniame, kultūriniame, pilietiniame, socialiniame ir (ar) profesiniame kontekste. Ugdymo(si) rezultatai siejami su pasirengimu aukštesnio lygio ugdymo programai ir (ar) profesinei veiklai. Ugdymo(si) pagal bendrojo ugdymo programas rezultatai siejami su atitinkamais Lietuvos kvalifikacijų lygiais: pagrindinio ugdymo programas rezultatai siejami su trečiuoju Lietuvos kvalifikacijų lygiu, vidurinio ugdymo programas – su ketvirtuoju Lietuvos kvalifikacijų lygiu (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325).

11. Svarbiausi mokinių ugdymo(si) pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas rezultatai – optimali asmenybės branda, kaip mokinio įgytų bendrujų ir dalykinių kompetencijų visuma. Šie integralūs ugdymo(si) rezultatai santykiniai suskirstomi į šias kompetencijas:

- 11.1. asmenines;
- 11.2. mokėjimo mokytis;
- 11.3. komunikavimo;
- 11.4. pažinimo;
- 11.5. socialines-pilietines;
- 11.6. kultūrines;
- 11.7. kūrybiškumo.

12. Aprašo 11.1–11.7 papunkčiuose išvardytos kompetencijos integruoja žinias, gebėjimus ir nuostatas, įgyjamas mokantis atskirų dalykų, dalyvaujant įvairose veiklose mokykloje ir už jos ribų, neformaliojo švietimo programose. Jų turinys išskleidžiamas bendrosiose programose per numatomus mokinių mokymosi pasiekimus, sudarant galimybes užtikrinti ugdymo(si) tēstinumą ir ugdymo programų ir sričių dermę, palginti ir perkelti skirtingose mokyklose įgyjamus pasiekimus, didinti programų atvirumą mokinių interesų ir galimybių įvairovei.

13. Mokiniai kompetencijų sandaros dėmenys ir jų plėtotės gairės pateikiamos lentelėje:

Dėmenys	Pradinio ugdymo programa	Pagrindinio ugdymo programa	Vidurinio ugdymo programa
Nuostatos	Bendradarbiaujant su mokytoju, švietimo pagalbą teikiančiais specialistais: psichologu, logopedu, speciaaliuoju pedagogu, mokytojo padėjėju ir kt. (toliau – ugdymojais), bendraamžiais, domėtis, smalsauti, tyrinėti, norėti pažinti, kurti, imtis atsakomybės už savo mokymąsi arba kitą veiklą, savarankiskai priimti kasdienius sprendimus ir saugiai, sveikai, pozityviai elgtis savo ugdymosi ir gyvenimo aplinkoje, mokytis ir kurti kartu su kitaais žmonėmis.	Savarankiskai imtis iniciatyvos, domėtis įvairiomis gyvenimo sritimis, atrasti savo stiprybes ir talentus, prisiminti atsakomybę už savo mokymąsi arba kitą veiklą, priimamus sprendimus asmeniniame, socialiniame, pilietiniame, kultūriniame kontekste, saugiai, sveikai, pozityviai elgtis, atsižvelgiant į aplinkybes, konstruktyviai veikti, bendradarbiauti su kitaais žmonėmis.	Imtis iniciatyvą kurti, aktyviai veikti, pozityviai keisti aplinką, prisiminti atsakomybę už saugą ir sveiką gyvenimo būdą, darbo arba mokymosi veiklą, jos vertinimą ir gerinimą, atkakliai ieškot problemų sprendimo, prisiminti lyderio vaidmenį, savarankiskai ir pozityviai elgtis, atsižvelgiant į aplinkybes, priimti savivaldžio mokymosi, atkaklaus darbo ir kitokios veiklos iššūkius, konstruktyviai bendradarbiauti ir dirbt komandoje su kitaais žmonėmis.
Žinios ir supratimas	Pagrindinės bendrosios žinios ir supratimas apie mokymosi ir įvairių gyvenimo sričių faktus, reiškinius, procesus, paprastas procedūras bei praktinių jų taikymą.	Teorinės žinios ir supratimas apie mokymosi ir įvairių gyvenimo sričių faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas, dėsningumus, procedūras bei praktinių jų taikymą.	Teorinės ir praktinės platus konteksto pakankamai giilos privalomą ir pasirinktų mokymosi ir įvairių gyvenimo sričių žinios ir koncepcionalus supratimas apie faktus, principus, procesus, dėsnius, sudėtingas procedūras bei praktinių jų taikymą.
Gebėjimai	Bendrieji pažintiniai (loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo) ir bendrieji praktiniai (žinių taikymo, veiklos būdų, priemonių naudojimo ir kt.) gebėjimai; komunikavimo ir bendradarbiavimo, kūrybiškumo ir iniciatyvumo, pilietiškumo, veiklos gebėjimai, reikalingi atliekant paprastas užduotis ir sprendžiant nesudėtingas kasdienio gyvenimo bei artimiausios aplinkos problemas, apmąstant savo veiklą ir jos rezultatus.	Sudėtingesnio mąstymo gebėjimais grindžiami pažintiniai (loginio, intuityviojo, kūrybinio, kritinio mąstymo) ir sudėtingesnėmis procedūromis grindžiami praktiniai (žinių taikymo, veiklos būdų, priemonių naudojimo) gebėjimai; komunikavimo, bendradarbiavimo, pilietiškumo, kūrybiškumo ir iniciatyvumo, veiklos ir refleksijos gebėjimai, reikalingi iššūkiams įveikti ir realioms problemoms spręsti; savęs pažinimo ir tolesnio mokymosi krypties pasirinkimo gebėjimai.	Teorinio mąstymo gebėjimais grindžiami pažintiniai (loginio, intuityviojo, kūrybinio, kritinio, produktyviojo mąstymo) ir sudėtingomis procedūromis bei technologijomis grindžiami praktiniai (sudėtingų žinių sistemų taikymo, veiklos būdų, atsakingo įrangos, priemonių naudojimo) gebėjimai; pilietiškumo, verslumo, lyderystės, komunikavimo, kūrybiško naujovių įgyvendinimo, mokymosi ir veiklos iššūkių įveikimo bei kritinių situacijų valdymo, refleksijos, orientavimosi profesijų pasaulyje ir apsisprendimo dėl asmeninės karjeros gebėjimai.

II skyrius

UGDYMO TURINYS

BENDROJO UGDYMO PROGRAMŲ TURINYS IR SANDARA

14. Bendrojo ugdymo programų turinį sudaro ugdymo(si) sričių ir (ar) dalykų turinys: ko mokoma ir mokomasi, kaip mokoma ir mokomasi, kaip vertinama mokiniai pažanga ir pasiekimai, kokios naudojamos mokymo ir mokymosi priemonės, su kuriomis dirba mokiniai mokydamiesi ir plėtodami savo kompetencijas.

15. Bendrojo ugdymo programų turinys yra aktualus ir prasmingas mokiniams, atviras jų poreikių ir talentų įvairovei, integralus, įtraukiantis į realių problemų sprendimą, skatinantis savivaldžių mokymąsi ir savo žinojimo kūrimą. Jis sudaro mokiniam galimybes tyrinėti, spręsti problemas, apmąstant jas iš skirtinę perspektyvą, ir praktiskai veikti, pritaikant skirtinę sričių žinias bei gebėjimus.

16. Siekiant, kad mokiniai susiformuočia visuminę pasaulio vaizdą ir išgytų gyvenime būtinas kompetencijas, bendrojo ugdymo programų turinys integruojamas, taikant įvairius ugdymo organizavimo modelius: asmenybės ir sociokultūrinę integraciją, visų ar kelių ugdymo sričių ar dalykų integraciją (vidinę ir tarpdalyninę), prioritetinių temų (sveikos gyvensenos, saugos, verslumo, karjeros ugdymo ir kt.) integraciją į turinį, integraciją temos, metodo, problemos pagrindu ir kt.

17. Bendrojo ugdymo programų turinys sudaro mokiniam galimybes pasirinkti aktualius dalykus ar modulius, saviraiškai skirtas neformaliojo švietimo programas, padedančias pasiekti ugdymo(si) tikslus, geresnius ugdymosi rezultatus, plėtoti talentus.

18. I bendrojo ugdymo programų turinį gali būti integruotas dailės, sporto, menų, muzikos, inžinerinės ir kitas ugdymas.

19. Kuriamas interaktyvus skaitmeninis bendrojo ugdymo programų turinys, teikiantis naujas, tik virtuelioje erdvėje prieinamas mokiniai ugdymo(si) galimybes.

20. Mokyklos ir mokytojai, siekdami mokyklos tikslų, kartu su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) ir vietas bendruomene formuoja mokyklos ir klasės ugdymo turinį ir kuria sąlygas jam išgyvendinti.

21. Pradinio ugdymo programos turinys santykinių skirstomas į ugdymo(si) sritis:

21.1. dorinis ugdymas;

21.2. kalbinis ugdymas;

21.3. matematinis ugdymas;

21.4. gamtamokslinis ir socialinis ugdymas;

21.5. meninis ir technologinis ugdymas;

21.6. kūno kultūros ir sveikatos ugdymas.

21¹. Pradinio ugdymo bendroji programa skirstoma į ugdymo sritis:

21¹.1. dorinis ugdymas;

21¹.2. kalbos;

21¹.3. matematika;

21¹.4. socialinis ir gamtamokslinis ugdymas (pasaulio pažinimas);

21¹.5. meninis ugdymas;

21¹.6. kūno kultūra;

21¹.7. kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

22. Pradinio ugdymo programe kiekviena ugdymo(si) sritis skirta visų kompetencijų integraliems pradmenims plėtoti. Gali būti kuriamas integralus pradinio ugdymo turinys, jungiantis visų ar kelių ugdymo sričių turinį, arba išskiriama atskiri ugdymo dalykai. Dorinio ugdymo srityje jaunesniams negu 14 metų mokiniai mokytis etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos parenka tėvai (globėjai), valstybės globojamam mokiniai jo šeimoje ar giminėje išpažištamos tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybą arba etiką parenka vaiką globojanti institucija.

23. Pagrindinio ugdymo programos turinį sudaro giminingus dalykus jungiančios ugdymo(si) sritys:

- 23.1. dorinis ugdymas (etika arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba ir kt.);
- 23.2. kalbinis ugdymas (lietuvių kalba ir literatūra, gimtosios kalbos, užsienio kalbos);
- 23.3. matematinis ugdymas (matematika, informacinės technologijos);
- 23.4. gamtamokslinis ugdymas (gamta ir žmogus, biologija, fizika, chemija, integruoti gamtos mokslai ir kt.) (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325);
- 23.5. socialinis ugdymas (istorija, geografija, ekonomika ir verslumas, pilietinis ugdymas ir kt.);
- 23.6. meninis ugdymas (dailė, muzika, teatras, šokis, šiuolaikiniai menai ir kt.);
- 23.7. technologinis ugdymas (mityba, tekstilė, konstrukcinės medžiagos, elektronika, gaminių dizainas ir technologijos ir kt.);

23.8. kūno kultūros ir sveikatos ugdymas (kūno kultūra, žmogaus sauga).

23¹. Pagrindinio ugdymo bendrosios programos skirstomos į ugdymo sritis:

- 23¹.1. dorinis ugdymas;
- 23¹.2. kalbos;
- 23¹.3. matematika;
- 23¹.4. gamtamokslinis ugdymas;
- 23¹.5. socialinis ugdymas;
- 23¹.6. meninis ugdymas;
- 23¹.7. informacinės technologijos;
- 23¹.8. technologijos;
- 23¹.9. kūno kultūra;

23¹.10. bendrujų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

24. Pagrindinio ugdymo programe mokomasi atskirų ir (ar) integruotų dalykų, plėtojant kompetencijų integralius pagrindus. Dorinio ugdymo srityje mokinys, sulaukęs 14 metų, turi teisę rinktis pats mokytis etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos, jaunesniam negu 14 metų mokiniui mokytis etikos arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybos parenka tėvai (globėjai), valstybės globojamam mokiniui jo šeimoje ar giminėje išpažįstamos tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikybą arba etiką parenka vaiką globojanti institucija.

25. Pagrindinio ugdymo programos pirmojoje dalyje mokinys mokosi dalykų iš visų ugdymo sričių. Tos pačios ir (ar) skirtingu ugdymo sričių dalykai gali būti integruojami, gali būti jungiamos ugdymo sritys; sudaromos sąlygos aktyviai mokinį veiklai – tyrinėjimu grindžiamam mokymuisi, kompleksiškam tikrovės reiškinį pažinimui, problemų sprendimui – siekiant igyti numatytas kompetencijas.

26. Vykdant pagrindinio ugdymo programos antrają dalį, gali būti išskiriama to paties dalyko privalomoji ir pasirenkamoji turinio dalys, sudarant mokiniam galimybes pasirinkti teorinius ar praktinius privalomąjį dalykų modulius, profesinio mokymo modulius, savanorystę, socialinę veiklą bendruomenėje, išbandyti save įvairiose mokymosi srityse, susipažinti su profesijų ir darbo pasaulyu, dalį ugdymo proceso organizuojant realioje darbo vietoje.

27. Vidurinio ugdymo programos turinį sudaro ugdymo(si) sritys:

- 27.1. dorinis ugdymas (etika arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba);
 - 27.2. kalbinis ugdymas (lietuvių kalba ir literatūra, gimtosios kalbos, užsienio kalbos);
 - 27.3. matematinis ugdymas (matematika, informatika / informacinės technologijos);
 - 27.4. gamtamokslinis ugdymas (biologija, fizika, chemija, integruotas gamtos mokslų kursas ir kt.);
 - 27.5. socialinis ugdymas (istorija, geografija, integruotas istorijos ir geografijos kursas; teisė; filosofija; ekonomika ir verslumas; psichologija ir kt.);
 - 27.6. meninis ir technologinis ugdymas (dailė, filmų kūrimas, fotografija, grafinis dizainas, menų pažinimas, muzika, kompiuterinės muzikos technologijos, teatras, šokis, integruotas menų ir technologijų kursas, technologijos ir kt.) (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610);
 - 27.7. kūno kultūros ir sveikatos ugdymas (kūno kultūra, sporto šaka ir kt.).
- 27¹. Vidurinio ugdymo bendrosios programos skirstomos į ugdymo sritis:
- 27¹.1. dorinis ugdymas;
 - 27¹.2. kalbos;

- 27¹.3. matematika;
 27¹.4. gamtamokslinis ugdymas;
 27¹.5. socialinis ugdymas;
 27¹.6. meninis ugdymas;
 27¹.7. informacinės technologijos;
 27¹.8. technologijos;
 27¹.9. kūno kultūra;
 27¹.10. bendrujų kompetencijų ugdymas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

28. Vidurinio ugdymo programe mokiniams sudaromos plačios turinio pasirinkimo galimybės: kompetencijoms gilinti skirti atskiri ar integruoti privalomi dalykai, laisvai pasirenkami dalykai ar moduliai, profesinio mokymo moduliai.

29. Vidurinio ugdymo programos turinį sudaro privaloma dalis, apimanti privalomus ir pasirenkamus dalykus ir (ar) moduliai, kurie skiriasi turinio sudėtingumu ir platumu, ir laisvai pasirenkama turinio dalis, kurią sudaro dalykų kursai ir (ar) moduliai, pateikti bendrosiose programose ir parengti mokyklose pagal mokinį poreikius ir mokyklos tikslus (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325).

30. Mokinys pagal vidurinio ugdymo programą iš kalbinio ugdymo srities privalo mokytis lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos (mokinys, kuris mokosi mokykloje, kurioje įteisintas tautinės mažumos kalbos mokymas arba mokymas tautinės mažumos kalba) ir užsienio kalbos, iš matematinio ugdymo srities – matematikos, iš socialinio ugdymo srities privalo mokytis istorijos arba geografijos arba pasirinkti integruočią istorijos ir geografijos kursą, iš kūno kultūros ir sveikatos ugdymo srities – kūno kultūros arba sporto šakos ir pasirinkti mokytis ne mažiau kaip po vieną dalyką iš Aprašo 27.1, 27.4 ir 27.6 papunkčiuose nustatytių vidurinio ugdymo programos turinio ugdymo sričių. Mokinui privalomas minimalus pamokų skaičius per savaitę – 28 pamokos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

30¹. Mokinys pagal vidurinio ugdymo programą privalo mokytis: dorinio ugdymo, lietuvių kalbos ir literatūros, gimtosios kalbos (mokinys, kuris mokosi mokykloje, kurioje įteisintas tautinės mažumos kalbos mokymas arba mokymas tautinės mažumos kalba), užsienio kalbos ir matematikos, ne mažiau kaip po vieną dalyką iš gamtamokslinio ugdymo srities ir iš socialinio ugdymo srities – istorijos, geografijos arba pasirinkti integruočią istorijos ir geografijos kursą; vieną dalyką iš meninio ugdymo srities arba pasirinkti vieną kryptį iš technologijų programos, arba integruočią menų ir technologijų kursą; privalo mokytis kūno kultūros arba pasirinktos sporto šakos. Mokinui privalomas minimalus pamokų skaičius per savaitę – 28 pamokos (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-610).

31. Bendrojo ugdymo programų įgyvendinimą reglamentuoja bendrieji ugdymo planai, tvirtinami Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme dalyko 35 valandų apimties bendrajai programai įgyvendinti yra skiriama viena ugdymo plano savaitinė valanda.

UGDYMO(SI) PROCESO BRUOŽAI IR JO DALYVIŲ VAIDMENYS

32. Bendrojo ugdymo programose ugdymo(si) procesas grindžiamas mokytojo ir mokinio, mokinio ir mokinio, mokinio ir mokymo(si) aplinką ir kita sąveika. Ugdymo procesas yra atviras mokinį skirtingam žinojimui, turimai patirčiai, jų poreikių, gabumų, talentų, mokymosi tempo ir stilių įvairovei.

33. Ugdymo(si) procesas yra:

33.1. motyvuojantis, įdomus, patrauklus, prasmingas, dinamiškas, inovatyvus, kuriantis pozityvaus bendravimo, iniciatyvų, entuziazmo, dalyvavimo, lyderystės ir kt. situacijas;

33.2. interaktyvus, grindžiamas dialogo kultūra, skatinantis mokinius bendradarbiauti, spręsti problemas, mokytis vieniems iš kitų, dalytis patirtimi, diskutuoti, veikti realiose ir virtualiose komandose;

33.3. integralus, sukuriantis bendrą pasaulio vaizdą, požiūrių ir vertybų visumą. Mokiniai tyrinėja realiaus ir virtualaus pasaulio objektus bei reiškinius, sprendžia gyvenimiškas problemas, kuria ir įgyvendina

idėjas. Išnyksta ribos tarp intuityvaus jausminio ir racionalaus pažinimo proceso, mokymosi realiose ir virtualiose aplinkose, tarp atskirų pamokų, ugdymosi klasėje, mokykloje ir už jos ribų, formaliojo ir neformaliojo švietimo;

33.4. personalizuotas, skatinantis autentišką, patirtinį, savivaldį mokinį mokymąsi. Mokiniai patys kuria savo žinojimą, remdamiesi jau turima patirtimi, įgydami ir reflektuodami naujas patirtis;

33.5. kontekstualus, suliejantis mokymąsi ir mokinio dalyvavimą mokyklos, šeimos ir bendruomenės gyvenime. Mokymosi situacijas, kuriose tiriama, atrandama, mąstoma, kuriama, išgyvenama, kuria patys mokiniai, mokytojai, tévai (globéjai, rūpintojai) ir kiti ugdymo(si) procese dalyvaujantys suaugusieji ar bendraamžiai. Mokomasi įvairioje sociokultūrinėje (daugiakultūrėje) aplinkoje, derinami mokiniai, jų šeimų, mokyklos, vienos bendruomenės ir valstybės lūkesčiai;

33.6. grindžiamas mokinio supratimu ir prireikus pagalba jam. Mokytojai pažista ir supranta mokinius, įžvelgia jų sėkmes, gabumus, talentus, mokymosi, savijautos bei elgesio problemas, paskatina ir paremia, teikia jiems būtiną pagalbą, telkia švietimo pagalbos specialistus ir bendruomenę problemoms įveikti, socijalinei atskirčiai mažinti.

34. Ugdymo(si) procese informacinės komunikacinės technologijos (kompiuteriai, planšetiniai kompiuteriai, interaktyviosios lentos, mobilieji telefonai, fotoaparatai, laboratorinė įranga ir kt.) naudojamos kaip turinio šaltinis, tyrinėjimų ir žinių kūrimo įrankiai, kaip mokymo ir mokymosi organizavimo, bendradarbiavimo komandose ir tinkluose, vertinimo ir įsivertinimo erdvė.

35. Mokykloje užtikrinama lanksti laiko vadyba, leidžianti įvairiomis formomis, būdais, skirtingu tempu siekti ugdymo(si) tikslų ir rezultatų. Gali būti sudaromi mokinį individualūs ugdymosi planai, kuriuose, mokytojo padedami, mokiniai numato savo ugdymosi tikslus ir jų siekimo būdus. Mokiniams sudaromos sąlygos dalyvauti ugdymo karjerai programoje, neformaliojo švietimo programose, socialinėje veikloje, savanorystės iniciatyvose, mokyklos savivaldoje ir kt.

36. Mokykloje sukuriama sistema, apimanti ankstyvą mokinį žemų pasiekimų ir kitų mokymosi sunukmų nustatymą, pažangos stebėjimą ir laiku teikiamą pagalbą mokinui, jį mokantiems mokytojams bei tévams (globéjams, rūpintojams). Mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, pradinio, pagrindinio ugdymo programa gali būti pritaikoma arba individualizuojama, vidurinio ugdymo programa – pritaikoma, ją įgyvendinant per trumpesnį ar ilgesnį laiką, nei numatyta.

37. Mokykla, siekdama užtikrinti ugdymo turinio atitiktį mokinį poreikiams, bendradarbiauja su kitomis formaliojo ir neformaliojo švietimo, švietimo pagalbos įstaigomis, tarpinstitucinėmis komandomis, švietimo konsultantais ir kt.

38. Mokytojai, įgyvendinantys bendrąsias programas, yra atviri pokyčiams ir naujovėms, autonomiški, profesionalūs, išmanantys dalykų turinį bei didaktiką, lyderiai, atsakingi mokinį mokymosi vadybininkai, veiksmingų mokymo(si) aplinkų ir situacijų kūrėjai, mokinį mokymosi tyrėjai ir ekspertai. Jie nuolat ieško, mokosi, bendradarbiauja tarpusavyje, komandose ir tinkluose, reflektuodami profesinę veiklą ir patirtį tobulina savo kompetencijas.

39. Mokytojų santykiai su mokiniais grindžiami pasitikėjimu mokinio galimybėmis, ugdančiąja sąveika. Mokytojai yra žinojimo ekspertai ir skatina mokinius (pagal jų galias) prisiihtiatsakomybę už savo mokymąsi. Mokytojai kartu su mokiniais numato ugdymosi tikslus, planuoja mokymąsi, vertina ir reflektuoja mokymosi procesą, pažangą ir pasiekimus.

40. Mokytojai geba profesionaliai atpažinti mokinį poreikius, įžvelgti gabumus, mokymosi ir socialiai problemiškas sritis (specialiuosius ugdymosi poreikius, problemišką elgesį, socialinės nelygylės požymius ir kt.) ir laiku ieškoti tinkamų sprendimų: pritaikyti ugdymo metodus, bendradarbiauti tarpusavyje ir su švietimo pagalbos specialistais, tarpinstitucinėmis komandomis, tévais (globéjais, rūpintojais).

41. Mokytojai yra įvaldė informacines komunikacines technologijas ir pritaiko jas ugdymo turiniui kurti, ugdymuisi planuoti ir organizuoti, mokinį mokymosi procesui bei pažangai stebeti ir vertinti, bendradarbiauti su kitais mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais, tévais (globéjais, rūpintojais).

42. Mokykloje užtikrinamas kokybiškas vaiko ugdymas(is), jo saugumas, personalizuotas vadovavimas vaiko mokymuisi, glaudūs ryšiai su tévais (globéjais, rūpintojais).

43. Pradinio ugdymo programa sudaro sąlygas plėtoti priešmokyklinio ugdymo programoje įgytas kompetencijas, užtikrina ugdymo dermę ir tēstinumą, nuosekliai pereinant prie formaliojo švietimo.

44. Tėvai (globėjai) dalyvauja pradinio ugdymo programos įgyvendinimo procese, išsako lūkesčius dėl savo vaiko ugdymosi proceso, tikslų, rezultatų, saviraiškos galimybių, informuoja mokytojus apie vaikų poreikius. Tėvams (globėjams) laiku teikiama išsami informacija apie jų vaikų ugdymąsi.

45. Pradinio ugdymo programą įgyvendina arba vienas pradinio ugdymo mokytojas, išmanantis visų ugdymo(si) sričių turinį bei didaktiką, gebantis pažinti / atpažinti vaikų ugdymosi poreikius, individualumą ir sukurti sekmingą ir mokinį ugdymąsi laiduojančią mokymosi procesą, arba pradinio ugdymo mokytojas ir vienas ar keli dalykų mokytojai (pvz., užsienio kalbos, tikybos, menų), išmanantys pradinio ugdymo didaktiką. Švietimo pagalbą pradinio ugdymo programe teikia specialistai (psichologas, logopedas, specialusis pedagogas ir kt.), mokytojai padėjėjai. Pradinio ugdymo mokytojas integruoja visų ugdymo veiklą į visuminį procesą.

46. Pradinių klasių mokytojas su mokiniais, jų tėvais (globėjais), mokyklos švietimo pagalbos specialistais tariasi dėl mokinio individualių ir visos klasės ugdymosi tikslų ir rezultatų, ugdymosi proceso personalizavimo, aplinkos pritaikymo ir ugdymosi priemonių pasirinkimo.

47. Pradinių klasių mokytojas ne tik vadovauja vaiko mokymuisi, bet ir užtikrina jo saugumą ugdymo proceso metu.

48. Pagrindinio ugdymo programa užtikrina ugdymosi tēstinumą ir darną mokinio perėjimą prie integravotų ar atskirų dalykų mokymosi, didesnio savarankiškumo iratsakomybės už savo mokymąsi.

49. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į paauglių psichologinius ypatumus ir jų kaitą, skirtinę brendimo tempą, skirtinę jaunesnio ir vyresnio amžiaus paauglių interesus ir poreikius.

50. Tėvai (globėjai, rūpintojai) įtraukiami į mokyklos bendruomenės ir klasės gyvenimą, kartu su jais aptariamas jų vaiko ugdymasis, mokymosi tikslai ir numatomi rezultatai, saviraiškos galimybės, tolesnio mokymosi krypties pasirinkimas ir kiti klausimai. Tėvams (globėjams, rūpintojams) laiku teikiama išsami informacija apie jų vaiko ugdymosi pasiekimus ir pažangą.

51. Pagrindinio ugdymo programe dirbantys mokytojai, švietimo pagalbos ir kiti specialistai, karjeros konsultantai bendradarbiauja tarpusavyje: dalijasi informacija, kuri reikalinga mokinį poreikiams pažinti ir ugdymui personalizuoti, derina ir integruoja dalykų turinį, mokymo ir vertinimo metodus, kartu formuoja pasirenkamą ugdymo(si) turinio dalį, konsultuoja mokinius mokymosi krypties pasirinkimo klausimais.

52. Vidurinio ugdymo programe užtikrinamas kryptingas ankstesnio mokymosi tēstinumas, subalanstuotas teorinis ir praktinis mokymasis (teorija parengia praktiniam darbui, o praktinio darbo patirtis sustiprina teorinį mokymąsi).

53. Ugdymo(si) procesas grindžiamas aukštėnių mąstymo gebėjimų ir problemų sprendimo reikalinga projektine tiriamaja ir kūrybine veikla.

54. Vidurinio ugdymo programe kiekvienas mokinys susidaro individualų ugdymosi planą iš privilomų, pasirenkamų dalykų ir (ar) modulių. Individualus ugdymosi planas orientuojamas į mokinį kompetencijų plėtotę, apsisprendimą ir pasirengimą tolesniams mokymuisi, būsimai profesinei veiklai (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. V-325).

55. Mokinui susidaryti individualų ugdymosi planą padeda karjeros konsultantas, klasei vadovaujantis mokytojas, kiti specialistai. Jie remiasi mokinio lūkesčiais, mokymosi pasiekimais, polinkiais, stiprybėmis, profesiniais siekiais ir kt. Mokykla sudaro sąlygas, kad mokinio individualiame ugdymosi plane numatyti pasirinkimai būtų įgyvendinti. Ilgalaikėse klasėse (grupėse) mokosi skirtinę pasiekimų mokiniai, pasirinkę įvairias tolesnio mokymosi kryptis.

56. Tėvai (globėjai, rūpintojai) įtraukiami į mokyklos bendruomenės gyvenimą, dalyvauja, mokinui susidarančių individualų ugdymosi planą, supažindinant mokinius su darbo ir profesijų pasaulyu.

57. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinanti mokykla, siekdama padėti kiekvienam mokinui apsispresti dėl tolesnio mokymosi ir sudaryti sąlygas rizikos grupės mokiniams mokytis kitokioje, jų poreikius geriau atitinkančioje aplinkoje, bendradarbiauja su įvairiais partneriais: kitomis bendrojo ugdymo mokyklomis, profesinio mokymo įstaigomis ir (ar) aukštosiomis mokyklomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, valstybės ir savivaldybių įstaigomis, verslo institucijomis, kūrėjais, mokslininkais ir kitų sričių profesinalais. Mokyklos naudojasi praktinėmis jaunimo kūrybingumo ir verslumo ugdymo programomis.

58. Vidurinio ugdymo programe dirbantys mokytojai, švietimo pagalbos ir kiti specialistai, karjeros konsultantai bendradarbiauja tarpusavyje ir padeda mokiniams pasirinkti mokymosi kelią, susidaryti individualų ugdymosi planą, formuoja pasirenkamąjį ugdymo(si) turinį, kuria galimybes mokiniams susipažinti su darbo ir profesijų pasaulyu.

MOKYMO(SI) APLINKA

59. Mokymo(si) aplinką sudaro mokyklos, namų, gamtos, socialinė ir kultūrinė bendruomenės aplinka. Fizinė ir virtuali mokymo(si) aplinka yra saugi, sveika, lengvai pertvarkoma ir tikslingai panaudojama pagal mokymosi tikslus.

60. Mokykloje visi jaučiasi saugiai, patogiai, jaukiai. Santykiai tarp mokyklos bendruomenės narių pagarbūs, konstruktyvūs, geranoriški, tolerantiški, lygiaverčiai, grindžiami bendradarbiavimu, atjauta. Mokiniu pasitikima, pripažįstami jo poreikiai, lūkesčiai, nuomonė, sukurta pagalbos mokinui sistema. Mokytojai pozityviai priima kiekvieną mokinį, geba valdyti kritines elgesio situacijas, įveikti iššūkius.

61. Mokinį aktyviams mokymuisi pritaikoma mokyklos aplinka, mokymasis vyksta ne tik mokykloje – gamtoje, kultūros įstaigose, įmonėse, valdžios, mokslo ir studijų institucijose ir kt.

62. Mokyklose pritaikoma aplinka darbui grupėse, mokymuisi bendradarbiaujant ir individualiam mokymuisi, poilsiu, mokytojų bendradarbiavimui, tévu (globėjų, rūpintojų) dalyvavimui mokyklos gyvenime.

63. Kuriama moderni mokymo(si) aplinka, ugdymo procese naudojama įranga ir priemonės atitinka šiuolaikinę ugdymo(si) sampratą, ugdymo turinį, mokinų poreikius ir galias.

64. Virtualiose mokymo(si) aplinkose prieinamos skaitmeninės priemonės, nuotolinio mokymosi programos, interneto svetainės, socialiniai tinklai, bendravimo ir bendradarbiavimo aplinkos ir kt.

65. Mokiniai ir jų tévai (globėjai, rūpintojai) dalyvauja kuriant ir tobulinant mokymo(si) aplinką. I mokyklos aplinkos kūrimą įtraukiama vietas bendruomenė.

66. Pradinio ugdymo programą įgyvendinančios mokyklos aprūpinamos vaikų ugdymui(si) būtinomis mokymosi priemonėmis, įrengiamos vaikams pritaikytos mokymosi, buities, žaidimų ir poilsio erdvės.

67. Pagrindinio ugdymo programą vykdančios mokyklos aprūpinamos laboratorine ir technologine įranga, įvairiomis kitomis mokymosi priemonėmis, kurios sudaro sėlygas mokinį saviraiškai, tyrinėjimams, kūrybai, praktinei ir kitai aktyviai veiklai.

68. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinančioje mokykloje kuriama aplinka palanki mokinį teoriniam ir praktiniam mokymuisi, savarankiškam ir komandiniam darbui, ruošimuisi karjerai ir verslumo ugdymui. Mokyklos aprūpinamos laboratorine ir technologine įranga, kuri sudaro mokiniams galimybes atliglioti sudėtingas užduotis ir tyrimus.

69. Vidurinio ugdymo programą įgyvendinančios mokyklos bendradarbiauja su mokslo ir studijų institucijomis, profesinio mokymo įstaigomis, verslo institucijomis sudarydamos galimybes mokiniams mokytis iš jų specialistų, pasinaudoti jų turima laboratorine, gamybine ir kita įranga.

MOKINIŲ MOKYMOSI PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

70. Mokinį mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo tikslai:

70.1. nustatyti mokinį pasiekimų lygi ir pažangą, išsiaiškinti kiekvieno mokinio stiprybes, ugdymosi poreikius ir kartu su mokiniu bei jo tévais (globėjais, rūpintojais) priimti sprendimus dėl tolesnio mokymosi žingsnių, mokinui būtinos pagalbos;

70.2. palaikyti mokymąsi ir laiku teikti atsaką (grįžtamajį ryšį) mokiniams ir mokytojams, gerinant mokymo(si) proceso kokybę;

70.3. apibendrinti, susumuoti atskiro mokymosi laikotarpio (baigiant trimestrą (pusmetį), mokslo metus) ar mokymosi pagal pradinio, pagrindinio ar vidurinio ugdymo programą rezultatus ir sertifikuoti;

70.4. vertinti ugdymo kokybę, identifikuoti problemas ir inicijuoti reikalingus sprendimus.

71. Ugdymo(si) procese svarbus formuojamasis vertinimas, gr̄istas mokytojo ir mokinio s̄aveika ir palaikantis mokymąsi. Mokytojas stebi mokinį mokymąsi, jų bendradarbiavimą, įsitraukimą, pastangas, mokymosi būdus, sunkumus ir padeda suprasti mokinui, kas jau išmokta, ko dar reikia mokytis, kaip įveikti sunkumus, kokie mokymosi būdai veiksmingi. Mokiniai, konsultuojami mokytojo, pagal kriterijus mokosi vertinti vienas kito ir savo darbą, įsivertinti pasiekimus ir pažangą.

72. Ugdymo procese formuojamasis vertinimas derinamas su diagnostiniu ir kaupiamuoju vertinimu. Vertinimo (pripažinimo) ir įsivertinimo metodai bei procedūros, vertinami ir įsivertinami ugdymosi rezultatai, vertinimo informacijos panaudojimas atitinka ugdymo programose keliamus ugdymosi tikslus ir numatytaus rezultatus. Pripažstamos mokinio savarankiškai (savaiminio mokymosi būdu), dalyvaujant neformaliojo švietimo programose ir kitoje veikloje įgytos kompetencijos.

73. Vertinant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinį pasiekimus ir pažangą, remiamasi bendrosoje ugdymo programose apibrėžtais mokymosi pasiekimais arba konkrečiam mokinui pritaikytoje ugdymo programoje numatytais pasiekimais.

74. Kompetencijos, ypač nuostatų dēmuo, vertinamos ir įsivertinamos mokinį ir mokytojo s̄aveikoje, dialoguose, diskusijoje, renkant ir kaupiant kokybinius kompetencijų įrodymus (mokinį darbai, įvertinimai, įsivertinimai, komentarai, refleksijos) vertinimo aplankuose (taip pat ir el. aplankuose). Mokyklose veikia individualios pažangos stebėsenos sistema.

75. Kognityvinių gebėjimų vertinimas (diagnostinio vertinimo užduotys, kontroliniai ir kiti vertinimo darbai, tarptautiniai ir nacionaliniai mokinį pasiekimų tyrimai ir patikrinimai) vykdomas, taikant mokiniams iš anksto žinomus, su jais aptartus kriterijus, ir apima tris dēmenis:

75.1. žinias ir supratimą (faktai, informacija, sąvokos, dėsningumas, teiginiai, simboliai, vienetai, pavyzdžiai, reikalingos priemonės), kurie būtini, kad mokiniai sėkmingai įsitrauktų į pažintines veiklas. Vertinant faktines žinias, tikrinama, kaip mokiniai įsimena, atpažsta, apibrėžia, aprašo, nusako, iliustruoja pavyzdžiais, pasirenka priemones;

75.2. žinių taikymo gebėjimus, kurie apima įvairių situacijų supratimą ir žinių panaudojimą problemoms tose situacijose spręsti. Vertinami mokinį gebėjimai palyginti, priešpriešinti, klasifikuoti, modeliuoti, susieti, interpretuoti, rasti sprendimus, paaškinti, parodant supratimą;

75.3. aukštesniuosius mąstymo gebėjimus, būtinus sprendžiant problemas, kuriant paaškinimus, darant išvadas, priimant sprendimus, perkeliant įgytas žinias į naujas situacijas. Vertinami gebėjimai analizuoti, apibendrinti, interpretuoti, integruoti žinias, numatyti, prognozuoti, sudaryti, sukurti, formuliuoti išvadas, apibendrinti informaciją ir pritaikyti naujoms situacijoms, kritiškai vertinti, argumentuoti, reflektuoti.

76. Kriterijus vertinimui ugdymo(si) procese nustato mokytojai arba patys mokiniai, padedami mokytojo. Diagnostinių testų, tarptautinių ir nacionalinių mokinį pasiekimų tyrimų ir patikrinimų vertinimo kriterijai apibrėžiami iš anksto, kad mokiniai su mokytojais juos galėtų aptarti ir išsiaiškinti.

77. Mokinį pasiekimų ir pažangos vertinimo informacija, gaunama ugdymo procese, panaudojama nustatant mokinį mokymosi poreikius, pritaikant ugdymo turinį individualiai mokinui, mokinį grupei ar klasei, aptariant mokymosi pasiekimus ir pažangą su mokiniais ir jų tévais (globėjais, rūpintojais).

78. Duomenys apie mokinį pasiekimus, gauti, atliekant tarptautinius ir nacionalinius mokinį pasiekimų tyrimus, diagnostinius testus, panaudojami, informuojant tévus (globéjus, rūpintojus) ir visuomenę apie bendrojo ugdymo kokybę ir rezultatus, rengiant formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, kuriant mokymo(si) medžiagą, aprūpinant mokyklas priemonėmis, rengiant mokytojus ar tobulinant jų kvalifikaciją.

79. Pradinio ugdymo programe pirmoje klasėje mokantis mokytojas susipažsta su priešmokyklinio ugdymo pedagogo parengtomis rekomendacijomis apie vaiko pasiekimus ir individualią pažangą ir užtikrina ugdymosi tēstinumą.

80. Pradinio ugdymo procese prioritetas teikiamas mokymąsi palaikančiam vertinimui. Vertinami mokinio individualūs pasiekimai ir pažanga, nelyginama su kitų mokinį pasiekimais.

81. Pradinio ugdymo programe mokinį pažangai ir pasiekimams fiksuouti ir vertinimo informacijai pateikti naudojami komentarai, vertinimo aplankai, kuriuos, mokytojo padedami, mokosi sudaryti patys mokiniai, kartu mokydamiesi įsivertinti ir savo pasiekimus. Mokinį pasiekimai pažymiais nevertinami.

82. Mokinui, baigiančiam pradinio ugdymo programą, mokytojas parengia Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašą, kuris padeda užtikrinti kiekvieno mokinio sėkmingą perėjimą prie mokymosi pagal pagrindinio ugdymo programą.

83. Pagrindinio ugdymo programos dalykų mokytojai susipažsta su kiekvieno mokinio Pradinio ugdymo programos baigimo pasiekimų ir pažangos vertinimo aprašu ir užtikrina ugdymosi tēstinumą.

84. Mokinį žinių ir supratimo, žinių taikymo ir aukštesniųjų mąstymo gebėjimų vertinimo informacijai užrašyti naudojami pažymiai, komentarai, kaupiamieji darbai ir vertinimai.

85. Baigę pagrindinio ugdymo programą mokiniai yra sukaupę jų išgytas kompetencijas įrodančių darbų ir vertinimų visumą.

86. Vidurinio ugdymo programos dalykų mokytojai susipažsta su kiekvieno mokinio pagrindinio ugdymosi rezultatais ir užtikrina ugdymosi tēstinumą.

87. Baigę vidurinio ugdymo programą mokiniai demonstruoja brandą patvirtinančias kompetencijas sukaupta darbų ir vertinimų visuma, išlaikytais brandos egzaminais ir (ar) parengtu brandos darbu.

III skyrius **BENDROJO UGDYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS**

88. Bendrojo ugdymo kokybę užtikrina mokyklos viduje nuolatinį grįžtamajį ryšį teikianti vertinimo sistema ir išorinės (valstybės ir savininko teises ir pareigas išgvendinančios institucijos, dalyvių susirinkimo (savininko)) ugdymo kokybės užtikrinimo priemonės.

89. Siekiant bendrojo ugdymo kokybės:

89.1. Bendrosiose programose aiškiai apibréžiami mokinijų ugdymo(si) tikslai ir mokymosi pasiekimai.

89.2. Nacionaliniuose teisės aktuose nustatomos bendrojo ugdymo programų išgvendinimo gairės, suderintos su bendruju programų reikalavimais ir visais suinteresuotais asmenimis.

89.3. Pasiekiamama dermė tarp keliamų ugdymo tikslų ir jiems išgvendinti skiriamų lėšų, garantuojant materialiuosius ir žmogiškuosius ištaklius kiekvieno mokinio kokybiškam ugdymui.

89.4. Veiksmingai derinami mokyklų veiklos vidaus ir išorinio vertinimo būdai, konstruktyvaus grįžtamoho ryšio mechanizmai ir procedūros, skiriami ištakliai, skatinantys mokyklas ir mokytojus tobulėti, prisiminti atsakomybę už mokinijų ugdymo(si) rezultatus, būti savo veiklą apmąstančiomis, besimokančiomis organizacijomis.

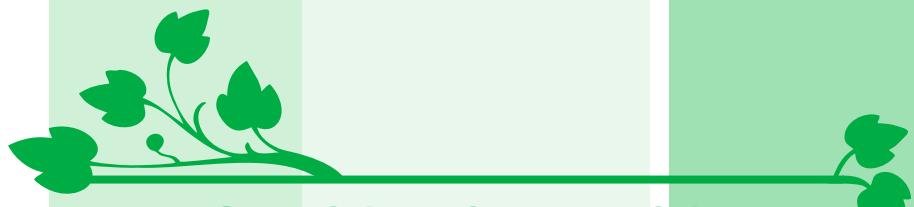
89.5. Mokinijų pasiekimų tyrimų ir vertinimo duomenimis vadovaujamasai kaip įrodymais ugdymo(si) kokybei gerinti, mokyklų vadovų, mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų atsakomybei įtvirtinti, visuomenei informuoti.

90. Remiantis tarptautinių ir nacionalinių mokinijų pasiekimų tyrimų, diagnostinių testų, mokinijų ugdymo(si) rezultatų patikrinimų ir kitų duomenų analize, sprendžiama apie bendrojo ugdymo kokybę valstybės, savivaldybės, atskiro mokyklos ir (ar) klasės lygmeniu ir nustatoma, kuriose srityse (bendrojo ugdymo turinio, proceso, vertinimo, mokymo(si) aplinkos) ir kokių lygmeniu reikalinga kryptinga švietimo pagalba ir finansinė parama ugdymui tobulinti.

IV skyrius **BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

91. Atsižvelgiant į Aprašo nuostatas rengiami bendrojo ugdymo turinį ir jo išgvendinimą reglamentuojantys teisės aktai.

92. Aprašo nuostatoms išgvendinti gali būti naudojamos 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos lėšos.

GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA

GEROS MOKYKLOS LINK

Kiekvienas žmogus konstruoja socialinę tikrovę. Tai nėra paprastas atspindys jo žinių, gebėjimų ar įgūdžių. Ji konstruojama savaip ir tam didelę įtaką turi žmogaus pripažįstamos vertybės. O jos siejamos su ugdymu ir kultūra. Konstruojama žmogaus tikrovė tampa jo realybe, jo būtimi ir lemia jo elgseną. Žmogus skleidžiasi tam tikroje kultūroje ir turi tapti jos kūrėju, o ne tik vartotoju. Atminkime, kad kultūrinė žmogaus savastis tampa jo gyvenimo leitmotyvu ir tiesia kelią žmogaus ir tautos ateiciai. Tad mums lemtingai svarbu pasirinkti filosofinius ugdymo pamatus, dėl jų susitarti ir nepamiršti, kad, jei vertybės bus atsietos nuo tautos kultūrinių pamatų, valstybingumo, tai gali vertis akivaras tautos žūčiai, taigi kartu ir kultūriniam žmogaus menkėjimui. Bet tai visiškai nereiškia, kad dera užsiskleisti tik tautinės kultūros kiaute. Turime atsiverti perspektyvai, inovacijoms, bet kartu išlaikyti ir dorinį bei kultūrinį savo stuburą. Tai mūsų išlikimo kūlgrinda. Tad turime veikti lokaliai, o mąstyti globaliai, atsirinkti, kas yra svarbu mūsų šaliai, o kas tik mados reikalas.

Geros mokyklos koncepcija akina kurti mokyklos bendruomenę (o ne jos imitaciją), mokytis susitarinti dėl esminiu dalykų ir drauge veikti, siekiant mokinio pasiekimų, pažangos ir brandos. Tam reikės visų švietimo veikėjų, visuomenės supratimo, pastangų ir kiekvieno iš mūsų indėlio. Mokyklų vadovų, pedagogų ir kitų, dirbančių mokykloje ar talkinančių jai, veiklos kultūros, mentaliteto kaitos. Jei to nebus, įtrigsite imitacijose ir simuliakruose. Ir vėl bus mimikrija, o ne metamorfozė. Tad suskubkime ir pasitenkime, kad mūsų sambrūzdžiai taptų santalka ir Geros mokyklos kūrimu.

*Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė
prof. habil. dr. Vilija Targamadžė*

Geros mokyklos koncepcija — tai vienas iš nedaugelio dokumentų, kuris tiesiog „limpa“, nes jis nesukelia įtampos, neįpareigoja, neteisia, nenurodo, KA daryti, o parodo kryptį, kuri patiems užkuria mintis ir atsako į klausimą, KAIP tarpusavyje bendrauti, kad pasiektume mums ir mūsų bendruomenei aktualius tikslus.

Svarbiausia šiame dokumente yra VAIKAS IR JO JAUSENA. *Geros mokyklos koncepcijos* ašis — SUSITARIMAS, per kurį sukuriama darni ir subalansuota ugdymo(si) aplinka, kurioje dera mokinį patirtys ir rezultatai, tarsi jie būtų padėti ant skirtingu svarstyklų pusiu.

Įgyvendinant *Geros mokyklos koncepciją* svarbu tų svarstyklų nepamiršti ir visą laiką pasverti, kiek gali padaryti įtakos viena ar kita veikla mokinį patirčią ar rezultatų „lėkstelei“. Jei sureikšminsime rezultatus, nukentės vaikų jausena, ir atvirkščiai.

Remdamasi *Geros mokyklos koncepcija* kiekviena bendruomenė gali sukurti tokią mokyklą, kurioje mokiniams ir mokytojams smagu ir gera mokyti(s).

*Lietuvos tėvų forumo pirmininkas
Audrius Murauskas*

Sužavėjo schemas paprastumas – viskas natūralu ir intuityviai suprantama. O tada – jos nuoseklus „lukštenimas“ nuo misijos ir veiksnių vis gilyn ir gilyn iki detalių: vertingieji bruožai, rodikliai, raktiniai žodžiai. Gal tai sužadins ir mokyklų kultūrinę tradiciją, įprotį „išsilukštenti“, surasti savo gelmes ir jas brandinti dėlei geresnio mokyklos misijos įgyvendinimo – jaunuolių praktinių įgūdžių ir moralinių ipročių ugdymo jų gyvenimo sėkmėi.

*Švietimo ir mokslo ministerijos Strateginių programų skyriaus vedėjas
Ričardas Ališauskas*

Turėjome ir turime švietime tekštų, į kuriuos buvo dėtos didelės viltys, tačiau kartais jie taip ir likdavo tik tekstais, nepadėję kurti jokio asmeninio santykio su jais, taip ir likę tik neigyvendintų vilčių istorijomis. Manau, kad nerastas asmeninis santykis su jais ir yra didžioji bėda.

Ar yra vilčių, kad *Geros mokyklos koncepcija* šiuo požiūriu bus išimtis? Gal. *Geros mokyklos koncepcijai* dar būnant tik projektu tai vienur, tai kitur jau tek davuo išgirsti: mūsų mokyklos naujoji strategija paremta *Geros mokyklos koncepcijos* idėjomis; o mes ruošiamės konferencijai, kurioje svarstysime, kaip įgyvendinti *Geros mokyklos koncepcijos* idėjas mūsų savivaldybėje; o mūsų savivaldybėje svarstoma, kaip pertvarkyti mokyklų vadovų ataskaitas pagal *Geros mokyklos* nuostatas ir t. t. Taigi, tekstas jau žinomas ir „vartojoamas“, o palaikant ir pastiprinant šį žinojimą, ateis ir esmingesnių prasmių kūrimo laikas. Tai suteikia vilčių, kad *Geros mokyklos koncepcija* turi šansų realizuotis, realizuotis „iš apačios“, atrendant savo mokyklas ir jai tinkamus sprendimus. Tai ir buvo viena iš koncepcijos paskirčių: ne instrukciniu metodu nusakyti, kas ir ką turi / neturi / privalo / neprivalo daryti ar vykdyti, bet skatinti dialogą pačioje mokykloje, atrendant tinkamiausius veikimo būdus. Geraja prasme stebina ir tai, kad švietimo darbuotojai aiškiai suvokia, kad *Koncepcija* neduoda jokių atsakymų, o veikiau kaip tik iškelia daug klausimų ir skatina patiem rasti atsakymus. Taigi, ne reprodukcinė klausimų-atsakymų kultūra, o interpretacinė prasmių kūrimo kultūra. Gal ir mūsų jaunieji piliečiai, šiandien sėdintys mokyklos suoluose, bus atviri, atsakingi, kūrybingi, o mums dar teks pagyventi veiklioje, sumanioje ir besimokančioje visuomenėje.

*Ugdymo plėtotės centro direktoriaus pavaduotojas
Gražvydas Kazakevičius*

BŪSIMIEJI MOKYTOJAI – APIE GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJĄ

Man *Geros mokyklos koncepcija* – kelrodis ženklas, rodantis, kuria kryptimi reikia eiti. Svarbiausia – neprarasti noro tobuleti tiek mokyklų administracijoms, tiek patiemis mokytojams, kurie kuria mokyklos bendruomenės branduoli.

*Justina Česnulevičiūtė,
LEU antrakursė lituanistė*

Man asmeniškai yra labai svarbūs du *Geros mokyklos koncepcijos* aspektai – mokymo(si) aplinka ir saviraiškus dalyvavimas mokyklos gyvenime. Šie du aspektai – skatinantys mokytis, kurti įvairias idėjas ir projektus, yra asmenybės ūgties pamatas. Mokykla – tai vieta, kurioje mokinys turi jaustis drąsiai ir saugiai. Kaip teigė M. Lukšienė, „mokykla moko pažinti ir suprasti, mokytis atsakingai veikti ir kurti, moko gyventi kartu – bendradarbiauti ir bendrauti, moko prasmingai būti“. Tai įtvirtina *Geros mokyklos koncepcija*.

*Laura Misiūnaitė,
LEU antrakursė lituanistė*

Man *Geros mokyklos koncepcija* atrodo labai reikalingas dokumentas, juo sekdamis galētume išmokti dirbti pagal humanistinę ugdymo paradigmą. Dirbant pagal *Koncepcijos* principus būtų žadinama mokinį meilę mokslui, jie išmoktų mokytis. Mokykla taptu draugiška vieta, mano manymu, mokyklose neliktų opiausios problemos – patyčių.

*Gabrielė Trapaitė,
LEU antrakursė istorikė*

Būčiau linkusi neišskirti kurių nors geros mokyklos aspektų, aptartų *Geros mokyklos koncepcijoje*, kaip svarbiausiu. Tik visi kartu jie yra visavertė humanistinė ugdymo paradigma.

*Augustina Palionytė,
LEU antrakursė lituanistė*

Labai laukiu savosios galimybės visas reikšmingas ir naudingas *Geros mokyklos koncepcijos* idėjas pritaikyti savo gyvenime. Svarbu, kad tiktais mokyklos biurokratinis aparatas suteiktų sąlygas, leistus ių diskusijas ir neignoruočiai mokinį, o visa kita – tai jau mūsų, pedagogų, ryšys su mokiniais, kuris griauna bet kokius mokyklos stereotipus.

*Augustas Danielius,
LEU antrakursis istorikas*

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJOS PATVIRTINIMO**

2015 m. gruodžio 21 d. Nr. V-1308

Vilnius

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 37 straipsnio 1 ir 3 dalis ir Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“, 13.2 papunktą,
tvirtinu Geros mokyklos koncepciją (pridedama).

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrėnienė

GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJA

I skyrius BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Geros mokyklos koncepcija (toliau – Koncepcija) parengta, siekiant sudaryti prielaidas kelti šalies mokyklų, įgyvendinančių bendojo ugdymo programas, veiklos kokybės lygi, parodyti mokyklai veiklos kryptį bei gaires ir įgalinti ją veikti.

2. Koncepcijos paskirtis – būti universaliu šiuolaikinės mokyklos raidos orientyru, nurodančiu, kokie mokyklos bruožai laikomi vertingais bei pageidaujamais šalyje, paskatinti mokyklų bendruomenių kūrybiškumą ir ilgalaikes įvairių tipų mokyklų tobulinimo iniciatyvas. Ji skirta visoms interesų grupėms: mokiniamams, mokytojams, tėvams, mokyklų vadovams ir mokyklų savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms, dalyvių susirinkimams (savininkams), švietimo valdymo subjektams ir visuomenei.

3. Koncepcijos parengimo kontekstas:

3.1. XX amžiaus mokyklos modelis susiformavo industrinio amžiaus laikais ir buvo pagristas to meto mąstymu ir valstybių poreikiais. Mokykla turėjo veikti taip tiksliai, skaidriai ir sklandžiai, kaip mechanizmas, ir, taikydama standartines programas bei mokymo būdus, ugdyti pagal amžių grupuojamus vaikus taip, kad šių išsilavinimas ir gebėjimai atitiktų jų amžiaus tarpsniui numatytas normas. Toks „konvejerinis“, tobulai organizuotas švietimas buvo patogus ir veiksmingas visuotinio išsilavinimo – išsilavinimo visiems, perduodančio sutartus tradicinės kultūros pagrindus ir telkiančio visuomenes, teikimo būdas.

3.2. Nuo XX amžiaus laikų pastebimai pasikeitė pasaulio ir žmogaus prigimties pažinimas, visuomenės vertybės ir gyvenimo būdas, valstybių valdymas, taip pat požiūris į asmenybę ir jos ugdymo(si) tikslus. Sparčiai daugėjant žmonijos kuriamų žinių, vis aktualesnis tampa klausimas, kurios iš jų yra būtinės ir pakankamai mokykloje įgyjamo išsilavinimo pagrindas, o kurias reikia tiesiog išmokyti susirasti. Gerėjant mokymosi procesų pažinimui, kinta veiksmingų mokymo(si) būdų samprata. Ypač smarkiai mokymosi galimybes keičia informacinės technologijos – jomis galima pagrasti savarankišką, nuotolinį, tinklinį, mokyklos siejas peržengiantį mokymąsi. Informacijos pertekusiame pasaulyje gebėjimai – kritinis, analitinis, kūrybinis mąstymas, gebėjimas spręsti problemas, iniciatyvumas, socialumas ir kiti – tampa vertingesni už atminties saugyklose sukauptą informaciją. Žmogaus laikysena šiuolaikiniame judriame, sudėtingame, kintančiame pasaulyje prieštaringa: svarbios savybės yra atvirumas, komunikabilumas, lankstumas, adaptivumas, tačiau ne mažiau svarbus tapatybės, vertybinio „stuburo“ ir asmeninės gyvenimo prasmės susikūrimas. Todėl ypač aktualus tampa asmenybės vertybinės orientacijos ugdymas – socialinis, pilietinis, dorinis asmens brandinimas. Visa tai turi įtakos, tinkamos šiemis laikams mokyklos vizijai.

3.3. Aplinka kinta taip sparčiai, kad, kuriant geros mokyklos modelį, tenka atsižvelgti ne tik į tai, kas laikyta gera mokykla praeityje atlikuose tyrimuose, bet ir į moderniausias mokymosi tendencijas – informacinių, žinių, besimokančios, tinklinės, virtualios ar išminties visuomenės poreikius. Svarbu suvokti, koks bus mokymasis ateityje. Akivaizdi tendencija – nuo švietimo visiems pereinama prie švietimo kiekvienam, t. y. personalizuoto, suasmeninto ugdymo(si) ir mokymo(si) pripažistant, kad žmonių patirtys, poreikiai, siekiai skiriasi ir mokomasi skirtingais tempais ir būdais. Drauge mokymasis „socialėja“ – mokomasi partneriškai, grupėse, komandose, įvairiuose socialiniuose ir virtualiuose tinkluose. Keičiasi ugdymo organizavimas mokyklose – mažiau paisoma tam tikram amžiaus tarpsniui numatytu pasiekimų normų (standartų), lanksčiau grupuojama, individualizuojama. Mokomasi visą gyvenimą ir lankstesni bei imlesni naujovėms mokiniai neretai tampa savo mokytojų mokytojais. Mažėja privalomų „tinkamo mokymo“ receptų, nes vis daugiau žinoma apie jų įvairovę. Plinta mokymasis iš elektroninių šaltinių ir virtualus pažinimas, tačiau tuo pat metu suvokiamas aktyvaus mokymosi, mokymosi iš patirties svarba.

4. Ši Konceptacija nėra pirmoji nepriklausomos Lietuvos istorijoje. Pirmoji Konceptacija – Tautinė mokykla (1988 m.) buvo kuriama šalies nepriklausomybės išvakarėse, atsižvelgiant į tuo metu aktualius tautos ugdymo uždavinius – asmens orumo ir individualumo vertės sugrąžinimą, humaniškumo, moralumo ir tautinio savitumo bei savimonés stiprinimą. Joje aptartas ne tiek mokyklos modelis, kiek jos tikslai ir vertybės – mokykla, kaip kultūros sistemos perteikėja, prasmingos dvasinės veiklos erdvė, antrieji vaiko namai.

5. Antrą kartą nacionalinė geros mokyklos samprata formuliuota 1994 m. Bendrojo lavinimo mokyklos bendrujų programų įvade. Didžiausias iššūkis tuo metu buvo laisvė – laisvas žmogus laisvoje visuomenėje ir valstybėje, todėl akcentuotas mokyklos bendruomenės ir gyvenimo mokykloje, kaip visuomenės ir valstybės kūrimo būdo mokantis demokratijos principais, doriniais ir pilietiniais idealais pagrįstos gyvensenos, vaidmuo. Kalbant apie asmens ugdymą, pabrėžta savarankiškos, sąmoningos, įsipareigojusios kitiems ir tėvynei, aktyvios ir visapusiškai išsilavinusios asmenybės svarba.

6. Šioje Konceptijoje nekvestionuojamos ir neneigiamos jos pirmtakėse pateiktos idėjos – tikimasi, kad dauguma jų buvo įgyvendintos ir tebéra gyvos. Nekartojuant ankstesnių konceptijų, šioje siekta papildyti mokyklos sampratą naujais akcentais – mokyklos, kaip besimokančios bendruomenės, mokytojų kaip mokinį, šiuolaikinio mokymosi būdų, ugdymo(si) organizavimo ir aplinkų įvairovės, mokymosi ir gyvenimo mokykloje susiliejimo, kitokios valdymo kultūros.

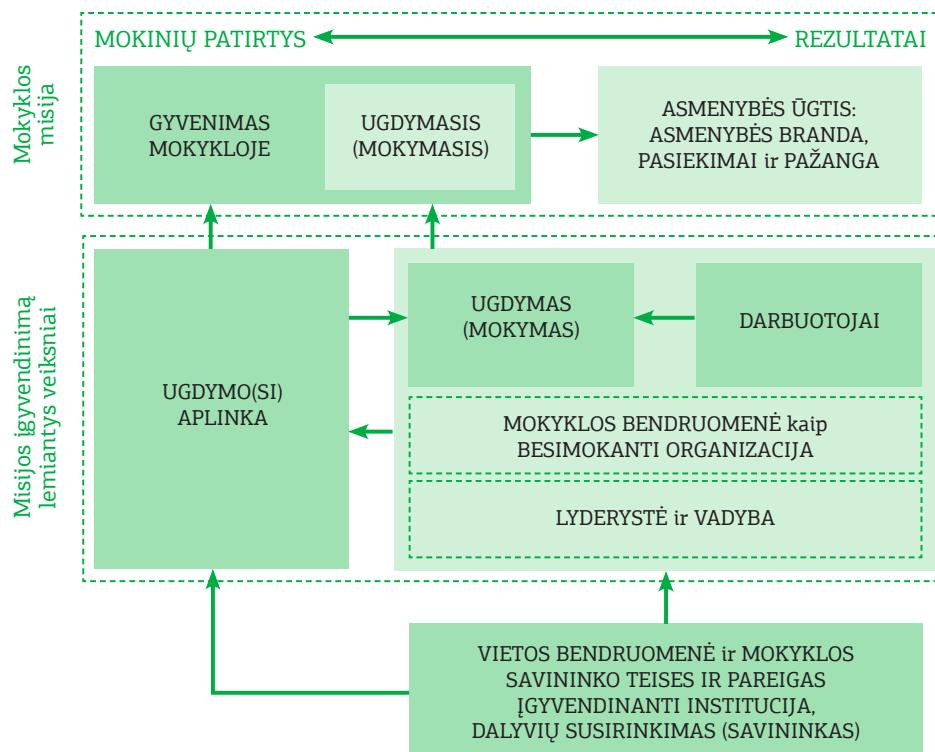
II skyrius

GEROS MOKYKLOS MODELIS

7. Gera mokykla – pamatinėmis humanistinėmis vertybėmis ugdymą grindžianti, prasmės, atradimų ir asmens ugdymo(si) sėkmės siekianti mokykla, kuri savo veikloje vadovaujasi mokyklos bendruomenės susitarimais ir mokymusi. Ši geros mokyklos savoka apibrėžia pagrindines Koncepcoijos vertybes ir nusako mokyklos veiklos tobulinimo kryptį.

8. Geros mokyklos modelyje išskirti pagrindiniai mokyklos veiklos aspektai, atspindintys mokyklos misiją, misijos įgyvendinimą lemiančius veiksnius ir mokyklos gyvavimo prielaidas. Šie aspektai ir jų tarpusavio ryšiai pavaizduoti geros mokyklos modelio schema:

Geros mokyklos modelio schema

9. Koncepcijoje svarbiausiu sėkmingos mokyklos veiklos požymiu laikomas mokyklos misijos įgyvendinimas, t. y. geri (pageidaujami, priimtini) ugdymo(si) rezultatai ir turtingos, įsimenančios, prasmingos, malonios gyvenimo mokykloje patirtys. Šiuo metu, visuomenei vertinant mokyklą, yra iprasta pagrindiniai jų gerumo rodikliai laikyti formalius akademinius – egzaminų, testų – rezultatus. Koncepcijoje skiriama ne viena rezultatų rūšis (asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga). Svarbu atsižvelgti ir į rezultatų pasiekimo būdą: jų neturėtū būti siekiama skaudžiomis ar gnuždančiomis patirtimis. Abu aspektai – rezultatai ir jų pasiekimo procesas – yra lygiaverčiai.

10. Mokyklos kaip organizacijos veiksniai – ugdymo ir ugdymosi aplinka, ugdymas (mokymas), mokyklos darbuotojai, mokyklos bendruomenė ir jos mokymasis, lyderystė ir vadyba – yra veiksniai, lemiantys mokyklos misijos įgyvendinimą. Šie veiksniai svarbūs, tačiau jie yra tik prielaidos misijai įgyvendinti, o gerus rezultatus galima pasiekti dirbant įvairiais būdais ir įvairiai organizuojant mokyklų veiklą. Todėl mokyklos, kaip organizacijos, veiklos aspektai neturėtū būti standartizuojami visoms šalies mokykloms, o jų vertinimas neturi būti per daug sureikšminamas ir negali tapti svarbesnis už mokyklos misijos vertinimą. Tokiu požiūriu į mokyklos veiklos organizavimą siekiama paskatinti mokyklos bendruomenes „išrasti“ mokyklą, kuriant jos veiklos modelius, aplinkas ir ugdymo būdus.

11. Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) sukuria sąlygas mokyklos veiklai ne griežtai nurodydami, bet skatindami, padėdami, ir yra tas veiksnys, į kurį atsižvelgiama, vertinant mokyklos aplinkos palankumą ugdymui ir ugdymuisi.

12. Vertinant mokyklos veiklą, siūloma laikytis Koncepcijoje išskirtų aspektų svarbos. Svarbesni aspektai pateikiami pirmiau.

13. Geros mokyklos aspektai:

13.1. Asmenybės ūgtis. Ją apibūdina šie bruožai: asmenybės branda (savivoka, savivertė, vertėbinis kryptingumas ir gyvenimo būdas); pasiekimai (mokinijų įgytų bendrujų ir dalykinių kompetencijų visuma); pažanga (per tam tikrą laiką pasiektais lygis, atsižvelgiant į mokymosi startą ir asmenines raidos galimybes, mokinio optimalų tempą ir bendrosiose ugdymo programose numatytaus reikalavimus).

Pagrindiniai ir pageidaujami mokyklos veiklos rezultatai – mokinijų asmenybės branda, individualias galimybes attitinkantys ugdymo(si) pasiekimai ir nuolatinė ugdymo(si) pažanga. Mokiniai suvokia save kaip asmenybes, džiaugiasi savo pasiekimais ir kantriai įveikia nesėkmes, neprarasdamai tikėjimo, kad jiems vyks. Jie priima naujus iššūkius kaip kelią į tobulėjimą, sveikai pasitiki savo jėgomis, tačiau adekvaciai ir kritiškai vertina realybę.

Mokykloje vienodai dėmesio skiriama visų asmens kompetencijų, nustatyti ugdymo programose, ugdymu(si). Igyjami pagrindiniai gebėjimai, leidžiantys tapti pilietiškais, humaniškas vertėbinės puoselėjančias visuomenės nariais ir sėkmingai planuoti asmeninį ir profesinį gyvenimą. Mokinijų pasiekimai vertinami, atsižvelgiant ne vien į apibrėžtus, programinius ugdymo tikslus, bet ir į individualias kiekvieno mokinio išgales bei ypatybes, siekiant nuolatinės asmeninės pažangos mokinui tinkamu būdu ir tempu, netrikdomas mokinio pasiekimų lygio klasėje ar mokinijų grupėje įvertinimų.

13.2. Gyvenimas mokykloje: saviraiškus dalyvavimas. Ją apibūdina šie bruožai: veiklos, įvykių ir nuotykių (būreliai, organizacijos, projektai, akcijos, talkos, pramogos ir kiti renginiai); mokinijų savijauta (būti priimtam, gerbiamam, saugiam, džiaugtis buvimu mokykloje ir laikyti jų prasmingu); bendruomeniškumas (narystė, vienybė, dalijimasis, rūpinimasis kitais, pagalba, įspareigojimai); savivalda (tarimasis, sprendimų inicijavimas, priėmimas ir įgyvendinimas, mokyklos gyvenimo kūrimas).

Saviraiškus dalyvavimas mokyklos gyvenime yra toks pat svarbus asmenybės augimui, kaip ir formalus ugdymas. Geroje mokykloje gyvenimas ir ugdymas(is) susilieja, susipinant veikloms, joms skirtoms erdvėms, laiko organizavimui ir patirtims.

Mokyklos gyvenime daug įdomios veiklos, įvykių ir nuotykių, kurių iniciatoriumi bei lyderiu gali būti bet kuris mokyklos bendruomenės narys. Vyrauja darna, humaniški santykiai, tolerancija ir geranoriškumas. Skatinama mokinijų saviraiška, aktyvus dalyvavimas neformaliajame švietime, įvairiuose projektuose ir teminiuose renginiuose, kurių metu lavinami mokinijų mąstymo, kūrybingumo, lyderystės ir kiti gebėjimai, elgesio, bendravimo, bendradarbiavimo įgūdžiai. Mokykloje puoselėjamos pozityvios vertybės, skatinamas sveikas gyvenimo būdas. Mokiniai jaučiasi psichologiškai saugūs, priimti, jų nuomonė ir idėjos yra išklaušomos ir gerbiamos. Savo buvimą mokykloje jie laiko prasmingu.

Mokyklos gyvenime ryškus bendruomeniškumas. Jaučiama organizacijos narių vienybė, talkinimas kitiems, įsipareigojimas draugams ir mokyklos bendruomenei. Tarpusavio santykiai grindžiami humaniškais geranoriškumo, pagarbos, pasitikėjimo, solidarumo, lygiateisiškumo principais. Stiprūs ryšiai tarp vaikų tėvų ir mokytojų, užtikrinantys ugdymo tikslų įgyvendinimą.

Mokykloje veikia stipri savivalda. Aktyviai dalyvaudami savivaldos veikloje, mokiniai ugdomsi socialinius gebėjimus, mokosi dirbti komandoje, išsiugdo gebėjimus konstruktyviai spręsti problemas, atskleidžia kaip lyderiai.

13.3. Ugdymasis (mokymasis): dialogiškas ir tyrinėjantis. Jį apibūdina šie bruožai: įdomus ir auginantis (stebinantis, provokuojantis, kuriantis iššūkius, pakankamai platus, nuodugnus ir optimaliai sudėtingas); atviras ir patirtinis (pagristas abejone, tyrinėjimu, eksperimentavimu ir kūryba, teise klysti, rasti savo klaidas, jas taisyti); personalizuotas (suasmenintas) ir savivaldis (pagristas asmeniniai poreikiuose ir klausimais, mokymosi uždavinių, tempo, būdų, šaltinių ir partnerių pasirinkimu, savistaba ir įsivertinimu); interaktyvus (pagristas sąveikomis ir partnerystėmis, dialogiškas, bendruomeninis, tinklinis, peržengiantis mokyklos sienas (globalus)); kontekstualus, aktualus (ugdantis įvairias šiuolaikiniams gyvenimui būtinas kompetencijas, susietas su gyvenimo patirtimi, rengiantis spręsti realias pasaulio problemas, naudotis šaltinių ir informacinių technologijų įvairove).

Ugdymo turinys įdomus, provokuojantis, pakankamai platus ir nuodugnus, kuriantis iššūkius. Mokoma-si spręsti gyvenimiškas problemas, ugdomos šiuolaikiniams gyvenimui aktualios kompetencijos. Mokomasi tyrinėjant, eksperimentuojant, atrendant ir išrandant, kuriant, bendraujant. Ugdymasis (mokymasis) pagristas dialogu (mokinį su mokiniais, mokinį ir mokytojų, mokinį ir už mokyklos erdvę esančių mokymosi partnerių) ir jo metu gaunama informacija, gimstančiomis idėjomis, sukuriama prasmėmis. Jis persikelia už mokyklos, virsdamas gyvenimo būdu – tėsiasi namuose, draugų būryje, neformaliojo švietimo įstaigose, taip pat dalyvaujant socialiniuose tinkluose ir naudojant kitas šiuolaikinių technologijų teikiamas galimybes.

13.4. Ugdymas (mokymas): paremiantis ugdymąsi (mokymąsi). Jį apibūdina šie bruožai: tikslinges (ugdymo tikslų ir būdų parinkimas, ugdymo planavimas, pagristi mokinį pažinimu, ugdomosi stebėjimu, apmaštymu, vertinimu); įvairus (atsižvelgiantis į mokymosi poreikių, pasirinkimų, galimybų, stilių skirtumus ir pasiūlanties įvairias bei tinkamas mokymosi tempo, būdų, technikų galimybes); lankstus (taikantis įvairius ugdymo plano sudarymo, mokinį grupavimo, laiko ir mokyklos erdvę bei kitų išteklių panaudojimo modelius); partneriškas.

Geroje mokykloje ugdymas (mokymas) néra savitikslis – jis padeda mokinui ugdyti įvairias jam ir visuomenei svarbias kompetencijas, moko lankstumo kintant aplinkai ir gebėjimo susidoroti su iššūkiais, skatina savarankiškai kelti klausimus ir mastyti. Daug dėmesio skiriama mokymui(si) mokytis – rasti, atsirinkti, įprasminti žinojimą. Mokymas(is) yra partneriškas – mokytojas yra mokinio pagalbininkas tyrinėjant pasaulį, mokymosi partneris, tačiau ir autoritetas tose srityse, kuriose mokinui nepakanka patirties ar išminties. Mokoma(si) pagal individualius poreikius ir pasirinkimus, pagrįstus asmenine patirtimi, siekiai, prasmės suvokimu. Pamokų tipai, struktūra, scenarijai gali būti labai nevienodi, įvairiai ir lanksčiai organizuojamas mokymo(si) laikas (sujungtos pamokos, teminės ar keliems dalykams skirtos savaitės ir kt.). Mokymo(si) šaltiniai įvairūs, įtraukiantys, tikslingsi, nebijojama naudoti įvairias ir netradicines priemones.

13.5. Darbuotojai: asmenybų įvairovė. Juos apibūdina šie bruožai: nuostatų pozityvumas (savivertė; tikėjimas, pasitikėjimas ir rūpinimasis mokiniais; darbo motyvacija – domėjimasis savo dalyku ir darbu mokykloje, entuziazmas); profesionalumas (dalyko išmanymas, profesijai būtinų kompetencijų turėjimas ir išmintis); asmeninis tobulėjimas (savistaba, mokymasis, atvirumas naujoms patirtims, judumas); darnus kolektyvas (asmenybų įvairovė ir vienas kito papildymas, mokytojų amžiaus įvairovė, kartų perimamumas).

Mokykla įdomi ir įvairiapusė tiek, kiek įvairūs joje dirbantys žmonės: įvairaus amžiaus, moterys ir vyrai, skirtingu kompetencijų ir gyvenimo patirties, pripažstantys skirtinges ugdymo stilius, įdomios asmenybės. Visus mokykloje dirbančius asmenis sieja nuostatų pozityvumas, t. y. aukšta savivertė, pasitikėjimas ir rūpinimasis mokiniais, stipri darbo motyvacija, nuosirdus domėjimasis dėstomu dalyku, pilietinė atsakomybė. Mokyklos darbuotojai – savo sričių profesionalai, kurie rūpinasi nuolatiniu asmeniniu tobulėjimu, plečia ne tik profesinį, bet ir bendrą kultūrinį akiratį. Jie atviri naujovėms, nebijo tyrinėti ir bandyti, mokosi iš kolegų

ir mokinį, nepuola į neviltį nepavykus. Mokykloje sklandi kartų kaita, užtikrinanti jaunatviško iniciatyvumo ir kūrybiškumo bei nuodugnių dalyko žinių ir gyvenimiškos išminties pusiausvyrą.

13.6. Mokyklos bendruomenė: besimokanti organizacija. Ją apibūdina šie bruožai: mokymasis su kitais ir iš kitų (bendruomenės mokymasis – dirbant su kolegomis, dalijantis patirtimi, atradimais, sumanymais ir kūriniais, stebint kolegų pamokas, drauge studijuojant įvairius šaltinius, mokantis iš mokinį); sutelktumas (mokytojų ir kito personalo telkimasis į pasidalijusias pareigomis, vienos kitoms padedančias ir bendrų profesinių tikslų siekiančias grupes); refleksyvumas (mokyklos bendruomenės diskusijos, veiklos apmąstymas, įsivertinimas, jais pagrįsti susitarimai dėl ateities ir planavimas); mokymosi ir asmeninio tobulėjimo skatinimas (personalo tobulinimosi paskatos ir jo organizavimo sistema); organizacijos atvirumas pasaulyui (partnerystės, bendri projektai, absolventų pasitelkimas, tinkliniai ryšiai ir kt.).

Mokyklos bendruomenė susibūrusi į nuolat besimokančią organizaciją. Savistaba, apmąstymas, ką žinau ir gebu, o ko – ne, kaip dirbu ir kaip būtų galima dirbti, tapęs įprasta praktika, kuria grindžiamas asmeninio mokymosi ir mokymosi su kitais bei iš jų planavimas. Mokykloje klesti mokymosi kultūra – mokiniai ir mokytojai yra skatinami, gerbiami ir palaikomi.

Mokyklos bendruomenė refleksyvi: apmasto ir aptaria savo veiklą ir bendro gyvenimo įvykius, įsivertina, geba pasimokyti iš patirties ir pagrįstai planuoti. Mokyklos nariai geba bendrai formuluoti tikslus, kurti viziją, derinti asmeninius tikslus su mokyklos bendruomenės tikslais.

Mokykla yra atvira pasaulyui: mokyklos bendruomenės nariai domisi kintančia aplinka ir reaguoja į po-kyčius. Skatinamas bendradarbiavimas su vietos bendruomene, išorinėmis organizacijomis, kitomis mokyklomis, palaikomi ilgalaikiai prasmingi santykiai su mokyklą baigusiais mokiniais.

13.7. Lyderystė ir vadyba: įgalinančios. Jas apibūdina šie bruožai: aiški, vienijanti, įkvepianti vizija (visiems žinoma, priimtina, siekiama įgyvendinti, grindžiama humaniškomis vertybėmis); dialogo ir susitarimų kultūra (visų mokyklos bendruomenės narių dalyvavimas priimant sprendimus); pa(si)dalyta lyderystė (pagrįsta pasitikėjimu, įsipareigojimu ir įgalinimu, skatinanti imtis iniciatyvos ir prisiihtiatsakomybę valdymo kultūra); veiksmingas administravimas (skaidrus, paprastas, neapkraunantis, patogus administravimas, veiksmingas ištaklių skirstymas ir ekonomiškas jų naudojimas); kūrybiškumas ir valia veikti (idėjų kūrimas, eksperimentavimas, drąsa rizikuoti, priimti sunkius sprendimus ir atkaklumas juos įgyvendinant).

Mokykloje skatinama įgalinant lyderystę. Mokyklos vizija ir strategija kuriama visos mokyklos bendruomenės, yra aiški ir įkvepianti. Vadovavimas ir lyderystė mokykloje pasidalys: daugumą sprendimų priima mokyklos bendruomenė, veikloms vadovauja įvairūs jos nariai, skatinama asmeninė iniciatyva. Nuomonų įvairovė ir diskusijos yra neatsiejama mokyklos gyvenimo dalis. Mokykloje vertinamas kūrybiškumas ir naujos idėjos, turima drąsos rizikuoti ir priimti sunkius sprendimus. Toks vadybos stilus palaiko mokyklos, kaip besimokančios organizacijos, darbo ir apskritai bendro gyvenimo būdą.

13.8. Ugdymo(si) aplinka: dinamiška, atvira ir funkcionali. Ją apibūdina šie bruožai: „klasės be sienų“ (patogios, įvairios paskirties ir lengvai pertvarkomos erdvės, mokyklos patalpų naudojimo įvairovė, „klasės lauke“ ir kitoks mokyklos teritorijos pritaikymas ugdymui(si)); ugdymąsi stimuliuojanti aplinka (knygos, detalių ir įrangos įvairovė, funkcionalūs ir originalūs baldai, spalvos, medžiagos, formos, apšvietimas, augalai, garsai, kvapai, patogi (ne)tvarka ir kt.); mokinį indėlisi kuriant aplinką (įgyvendintos mokinių idėjos ir projektai, jų darbai, kūriniai, daiktai aplinkoje); virtuali aplinka (mokyklos interneto svetainė, jos turinio ir naudojimo būdų įvairovė, gyvumas, populiarumas).

Atvira ugdymo(si) aplinka – nuo tradicinių klasų erdvų pereinama prie „klasių be sienų“: ugdymo(si) procesas gali vykti ir koridoriuose, vestibiiliuose, bibliotekoje, mokyklos kieme ir kitose vidinėse bei išorinėse mokyklos erdvėse.

Funktionali, dinamiška ugdymo(si) aplinka – akstinanti mokymąsi, skatinanti mąstymą, kūrybiškumą. Demonstruojami ne tik baigtis mokinį darbai, tampantys jos puošybos elementais, bet ir darbo, kūrybos, diskusijų procesas – užrašai, eskizai, planai, modeliai ir pan. Patalpos patogios, funkcionalios, lengvai pertvarkomos, malonai spalvingos. Numatytos galimybės mokytis individualiai ir grupėmis, tyloje ir bendraujant, „švariai“ ir naudojant įvairias teplias medžiagas bei priemones.

Mokiniai prisideda prie mokyklos aplinkos kūrimo savo idėjomis ir darbais, dalyvauja kuriant aplinką, kurioje jiems gera, įdomu ir smagu būti. Mokykla nesibaimina aplinką ir baldų išskirtinumo, neįprastumo.

13.9. Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas): įsipareigojė. Juos apibūdina šie bruožai: strateguojantys (kuriantys švietimo viuzą, numatantys tikslus, prisiimantys atsakomybę už jų įgyvendinimą); drąsinantys (taikantys ugdančio, formuojamomojo vertinimo būdus, derinantys „griežto“ ir „švelnaus“ vertinimo formas, leidžiantys išsakyti problemas ir padedantys jas spręsti, skatinantys mokyklų iniciatyvas); remiantys ir pasitikintys (aiškiai numatantys ir paskirstantys pakankamus ištaklius, sukuriantys palankią aplinką bendradarbiauti su įvairiais partneriais, palaikantys mokyklas per formalizuotas pagalbos paslaugas).

Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) yra įsipareigojė mokyklai, ją remiantys ir palaikantys.

Mokyklos viziją ir strategiją kuria mokyklos darbuotojai, mokiniai ir jų tėvai, vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas), prisiima atsakomybę už tikslų įgyvendinimą.

Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) drąsina ir skatina, taip pat išsako reiklių ir argumentuotą kritiką. Ištakliai mokyklai yra aiškiai numatyti, paskirstyti ir pakankami, kuriama palanki aplinka bendradarbiauti su įvairiais partneriais. Vietos bendruomenė ir mokyklos savininko teises bei pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas) domisi ir ieško įvairių paramos ir pagalbos mokyklai galimybę, konsultuoja įvairiais klausimais. Mokykla pasitikima, ji veikia savarankiškai ir teisės aktų nustatyta tvarka atskaito už sutartus veiklos rezultatus.

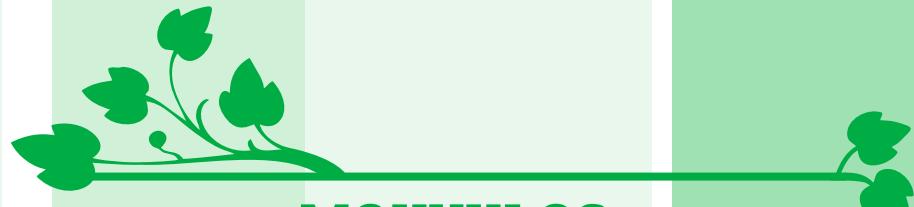
III skyrius

KONCEPCIJOS ĮGYVENDINIMO PRIELAIDOS

14. Pagrindinė Koncepčijos įgyvendinimo prielaida yra visuomenės pritarimas jos idėjoms ir mokyklų bendruomenių noras pačioms skatinti, inicijuoti pokyčius, keisti mokyklą.

15. Konceptija turėtų būti naudojama kaip konceptualus pagrindas ir orientyras mokyklos veiklai tobulinti. Konceptija nenustato vieno konkretaus recepto, kaip tapti gera mokykla. Geros mokyklos modelis turėtų būti skaitomas kaip žemėlapis, padedantis keliauti geresnės, kokybiškesnės mokyklos link. Kiekvienai mokyklai suteikiama galimybė pačiai pasirinkti, kokius mokyklos veiklos aspektus ji nori tobulinti pirmiausia, t. y. susidėlioti mokyklos tobulinimo kelią, grįstą įsivertinimu, mokyklos bendruomenės poreikiais ir susitarimu.

16. Atsižvelgiant į Koncepčijos nuostatas, vykdomas mokyklų veiklos kokybės įsivertinimas ir išorinis vertinimas, padedantis nustatyti, ar mokykla kryptingai juda geros mokyklos link, kokia pažanga yra daroma ir kuriose veiklos srityse reikalingas didžiausias postūmis, pagalba.

**MOKYKLOS,
ĮGYVENDINANČIOS
BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS,
VEIKLOS KOKYBĖS
ĮSIVERTINIMO METODIKA**

BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO RODIKLIŲ KAITA

Sisteminis mokyklos kaip organizacijos įsivertinimas (savęs vertinimas, angl. – *self-evaluation*) yra palyginti nauja, iki šiol nepakankamai savo potencialą atskleidusi švietimo tobulinimo veikla.

Lietuvos mokyklos įsivertinimą kaip mokyklos veiklos tobulinimo sąlygą pažista jau beveik du dešimtmečius – 2000 m. pasirodė pirmoji tuomet vadinta *vidaus audito* metodika. Įsivertinimo (vidaus audito) metodika per pastarąjį laikotarpį patyrė nemažai transformaciją. Lietuvos mokyklos yra sukaupusios vertiną šios veiklos patirtį, esama nemaža sėkmingų šio mokyklų tobulinimo metodo taikymo pavyzdžių.

Lietuvoje mokyklų veiklos kokybės įsivertinimas prasidėjo 2002 m., pritaikius Škotijos mokyklose naujamą įsivertinimo metodiką ir rodiklius; 2004 m. jis tapo privalomas.

Pirmasis oficialus vidaus auditu dokumentas mokykloms buvo ganētinai sudėtingas. Tačiau nemažai mokyklų jau nuo 2000 m. įsivertinimą laikė teigiamu dalyku, ižvelgė jo naudą ir aktualumą. Todėl pačiomis mokykloms buvo pasiūlyta pritaikyti metodiką realiam mokyklos gyvenimui, pasinaudoti vykdymo patirtimi, pateikti vykdymo pavyzdžių, įvairių mokyklų iliustracijų, aprašyti sėkmingo įsivertinimo patirtį. 2007 m. ši metodika buvo iš esmės patobulinta – atsižvelgus į tuomet aktualius švietimo dokumentus, Lietuvos mokyklų patirtį, buvo sukurti tinkami tam laikotarpiui ir mokykloms suprantamai rodikliai. 2009 m. įsivertinimo metodika buvo liberalizuota – sukurtas rodantis kryptį, lankstus veikti dokumentas, tačiau veiklos rodikliai liko tie patys kaip ir 2007 m. Nors mokykloms buvo siūloma rinktis įvairias įsivertinimo metodikas, dauguma mokyklų vadovavosi Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros parengta įsivertinimo metodika.

Ivykus reikšmingiemis valstybės lygmens strateginiams pokyčiams – paskelbus *Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“, Nacionalinės pažangos programą, Valstybinę švietimo 2013–2022 metų strategiją, Vyriausybės programą, Vyriausybės veiklos prioritetus, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimą*, atnaujinus bendaršias programas – reikėjo **peržiūrėti ir koreguoti mokyklos veiklos įsivertinimo principus, metodiką, veiklos rodiklius**.

Naujajai įsivertinimo metodikai teorinį pagrindimą davė *Geros mokyklos koncepcija*, joje numatyti mokyklos veiklos aspektai ir jų ryšiai. *Geros mokyklos koncepcija* mokyklą pristato kaip pamatinėmis humаниstinėmis vertybėmis ugdymą grindžiančią, prasmės, atradimų ir asmens ugdymo(si) sėkmės siekiančią mokyklą, kuri savo veikloje vadovaujasi mokyklos bendruomenės susitarimais ir mokymusi, kurioje įsivertinimas turi tapti mokykloje vykstančių mokymosi procesų dalimi. Šioje koncepcijoje išdėstyti geros mokyklos požymiai turėtų **rodyti kryptį** ir vesti mokyklos veiklos rodiklių išgryninimo link.

Mokyklos veiklos įsivertinimo rodikliai buvo sudaromi remiantis *Geros mokyklos koncepcijoje* išskirtais aspektais. Atnaujintoje *Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodikoje* pabrėžiamos keturios įsivertinimo sritys: rezultatai, ugdymas(is) ir mokinį patirtys, aplinkos, vadyba ir lyderystė. Visos sritys susijusios priežastiniai ryšiais.

Mokyklos veiklos įsivertinimo rodiklių sistema leidžia mokyklos bendruomenei suprasti ir geriau įvertinti esamą mokyklos būklę, analizuoti tendencijas, numatyti ateities pokyčius. Tokia rodiklių analizė teikia duomenis įrodymais grįstiems sprendimams priimti, sudaro galimybes organizacijai mokytis.

Rodiklių sistema sudaryta iš sričių, kurios detalizuojamos temomis, o šios dar smulkiau skaidomos į rodiklius. Greta rodiklio pavadinimo pateikti raktiniai žodžiai, lakoniškai nusakantys rodiklio turinį, esminį kokybės požymį ar jos vertinimo kriterijų. Teikiamas detalesnis požymių, liudijančių tam tikram rodikliui priskirtų mokyklos veiklos aspektų kokybę, aprašymas. Detaliajame rodiklio aprašyme nurodytas pageidaujamas, idealus mokyklos veiklos būvis, atitinkantis aukščiausią kokybės lygi.

Kaip ir ankstesnėse mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo metodikose, šio, atnaujinto, modelio sistemos rodikliai yra ne kiekybiniai, o kokybiniai, t. y. teikiantys kokybės požymių aprašus, bet nenurodantys konkrečių kokybės pamatavimo ir jos laipsnio nustatymo būdų.

Ugdymo rezultatai yra svarbiausias mokyklos veiklos kokybės požymis. *Geros mokyklos koncepcijoje* rezultatai traktuojami ne vien kaip formalūs akademiniai (egzaminų, testų) pasiekimai. Išskiriamos kelios rezultatų rūšys: asmenybės branda, pasiekimai ir pažanga. Siekiama daugiau dėmesio skirti visuminiam kiekvienos asmenybės ugdymui – ne tik dalykinėms, bet ir bendrosioms kompetencijoms, jų visybiškumui. Ugdymo rezultatu laikyti ne tik aukštus arba didėjančius akademinių pasiekimų rodiklius, bet ir asmenybės pažangą įvairiose ugdymo(si) srityse. Stengiamasi į(si)vertinti, ko pasiekta ugdant kiekvieno mokinio asmenybinę brandą, individualius jo galimybes atitinkančius ugdymo(si) pasiekimus (bendrąsias ir dalykines kompetencijas) ir daromą individualią pažangą. Taip pat norima nustatyti, kokie yra apibendrinti mokyklos veiklos rezultatai, taip pat jų kaita – mokyklos pažanga.

Švietimo įstatymo (2011) 37 straipsnio 5 dalis įpareigoja mokyklos bendruomenę analizuoti įsivertinimo rezultatus ir priimti sprendimus dėl veiklos tobulinimo. Įsivertindama mokykla pasitikrina, ar teisingu keliu eina, ižvelgia giluminius dalykus, atranda naujų galimybių.

Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas kartu yra ir įrodymais grindžiamas vertinimo tyrimas. Sprendimai dėl pasiektos veiklos kokybės lygio yra priimami bendru sutarimu, remiantis iš patikimų duomenų šaltinių surinkta informacija. Jie pirmiausia yra tinkamas pagrindas ir paskata mokinių mokymosi pasiekimams gerinti.

Kiti pokyčiai atnaujintoje įsivertinimo metodikoje yra tai, kad sumažintas sričių, temų, rodiklių skaičius, visi rodikliai yra tarpusavyje susiję priežastiniais ryšiais. Įsivertinimo procesas rekomendacijose pateiktas kaip visos mokyklos bendruomenės mokymosi ir tobulėjimo sąlyga. Daug laisvės ir erdvės veikti šia linkme suteikta pačiai mokyklai, atsižvelgiant į jos aplinkybes, įsivertinimo ir tobulinimo periodiškumas yra pačios mokyklos apsisprendimo reikalas.

*Jelizaveta Tumlovskaja,
Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra*

KAS ATNAUJINTOJE MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO SISTEMOJE YRA NAUDINGA MOKYKLAI, MOKYTOJUI?

MOKYKLŲ ATSTOVŲ NUOMONĖS

Pateikti apibendrinti, sukonkretinti dalykai; tai palengvina darbą... Įsivertinimo aprašas trumpesnis, labiau susisteminti rodikliai, nurodyta rodiklių ir IQES klausimynų atitiktis; tai palengvina ir pagreitina įsivertinimo darbą... Aiškiau išdėstyta. Mažiau rodiklių, trumpiau aprašyti... Mokyklai palikta pakankamai daug laisvės renkantis įsivertinimo įrankius... Rodiklių suskirstymas sritimis yra tinkamėnisi nei ankstesnėse rekomendacijose... Aiški struktūra. Paprasta. Gelbsti raktiniai žodžiai. Klausimynai jau parengti IQES online platformoje... Mokytuviui yra naudinga atrasti ir praktiškai pritaikyti sėkmingus mokymosi būdus... Atsižvelgta į besikeičiančią mokyklą ir jai keliamus uždavinius... Džiugu, kad rodiklių sritys ir temos labiau sukonkretintos...

Vilniaus progimnazijų atstovai

Puiku, kad sumažėjo sričių, daugiau laisvės atliekant procedūras... Smagu, kad atsižvelgta į ergonomiškumą ir lygias galimybes... Gerai, kad liko tik ketvirtuo lygio iliustracijos... Atkreiptas dėmesys į aplinką... Patinka, kad įtrauktas vadovų vertinimas... Labai ačiū už trečią sritį „Aplinka“. Šiuolaikiškai ir aktualiai pažvelgta į problemą... Veiklos įsivertinimo rodikliai nukreipti į mokyklos tobulinimą ir ugdymo kokybę, pažangą. Rodikliai aiškūs, suprantami, pozityvūs... Dėmesys brandai, pasiekimams, pažangai... Džiaugiamės, kad sumažėjo sričių ir niekas nedingo, kad neberekės iliustracijų aprašinėti, užteks ketvirtuo lygio siekiamybės... Pritariu tam, kad nereikia lygių ir skalių... Šaunu, kad sumažėjo rodiklių apimtys, viskas pateikta konkrečiau... Patiko, kad nebéra lygių...

Utenos mokyklų atstovų grupė

Mokyklai ir mokytojams neužbrėžta linija, iki kurios reikia pakilti. Kiekviena mokykla gali dirbti pagal savo mokyklos galimybes... Idomi pateiktis, skatinanti gilintis, analizuoti, ieškoti, prisitaikyti... Padeda suvokti mokinio ir mokyklos pažangą... Galimybė analizuoti savo veiklą ir ją tobulinti... Mokyklai suteikta daugiau laisvų vertinant savo veiklą... Mokyklai ir mokytojui naudinga, nes skatina siekti aukštesnės kokybės, visiems nuolat mokytis, kurti bendradarbiavimo santykius... Naudinga, kad vidiniams susitarimams skiriama vis daugiau svarbos... Aiškiai aprašyti organizacijos veiklos visais lygmenimis: mokytojui, formalieji lyderiams, bendruomenei... Suteikiama galimybė rinktis, mąstyti, tobulėti... Skatins bendradarbiauti – vadovus, mokytojus, mokinius, tėvus. Bendruomenė dalyvaus diskusijoje, išsigrynins vertybės, susitars, ko siekia... Mokyklos ir mokinio pažanga matuojama konkretūs mokyklos konkretūs susitarimais... Rekomendacijos pritaikomos individualiai kiekvienai mokyklai, koncentruoti, aiškiai apibrėžti siekiniai... Sumažėjo rodiklių, tačiau jie apima visas sritis... Galima įsivertinti greičiau ir objektyviau... Skatina mokytis visą bendruomenę... Mokyklai, mokytojui matoma geros pamokos koncepcija... Būsime priversti mokytis... Rodikliuose atispindėti mokyklos siekiamybė... Informaciją apie atnaujintus mokyklos veiklos įsivertinimo rodiklius taikysime vykdymadi 2015 metų mokyklos veiklos įsivertinimą... Kiekviena mokykla galės įsivertinti savęs nelygindama su kitomis įstaigomis... Nauja galimybė „pamatyti“ savo mokyklą kitaip...

Šiaulių mokyklų atstovai

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO METODIKOS PATVIRTINIMO

2016 m. kovo 29 d. Nr. V-267

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 37 straipsnio 4 ir 5 dalimis, įgyvendindama Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“, 13.2 papunktą ir Geros mokyklos koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“, 16 punktą:

1. T r i n u Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodiką (pridedama).
2. R e k o m e n d u o j u mokykloms, įgyvendinančioms bendrojo ugdymo programas, įsivertinant veiklos kokybę, vadovautis Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika.
3. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. kovo 30 d. įsakymą Nr. ISAK-607 „Dėl pritarimo Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijoms“.
4. Šis įsakymas įsigalioja 2016 m. rugsėjo 1 dieną.

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrénienė

MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO METODIKA

I skyrius BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodika (toliau – Metodika) nustato vieną iš mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos įsivertinimo būdų.
2. Metodikoje apibrežiami mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas (toliau – mokykla), veiklos kokybės įsivertinimo tikslai, uždaviniai ir principai, pateikiamas mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis, mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai ir organizavimas.

II skyrius MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO TIKSLAI

3. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo tikslai:
 - 3.1. plėtoti duomenimis grįsto valdymo kultūrą mokykloje;
 - 3.2. skatinti mokyklos bendruomenės kryptingą, į rezultatus orientuotą diskusiją apie gerą mokyklą;
 - 3.3. stiprinti mokyklos bendruomenės narių isipareigojimą ugdymo kokybei ir atsakomybę, taikant įsivertinimą kaip kasdienę praktiką – savistabą, refleksiją, dialogą;
 - 3.4. į mokyklos tobulinimo procesus įtraukti visus bendruomenės narius, kitas suinteresuotas grupes.

III skyrius MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO UŽDAVINIAI IR PRINCIPAI

4. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo uždaviniai:
 - 4.1. atrasti mokyklos veiklos kokybės sėkmes bei trukdžius ir nustatyti tobulintinas sritis;
 - 4.2. atkreipti mokyklos bendruomenės dėmesį į veiklos aspektus, lemiančius ugdymo šiuolaikiškumą ir kokybę;
 - 4.3. remiantis mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais, priimti bendrus sprendimus dėl būtinų veiksmų, gerinant mokyklos veiklą;
 - 4.4. remiantis mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais, rengti ir koreguoti mokyklos strateginius, metinius veiklos, ugdymo planus;
 - 4.5. sudaryti sąlygas visiems mokyklos bendruomenės nariams, reflektavus savo ir mokyklos veiklą, susitelkti siekiant nuolatinio vertybėmis pagrįsto ugdymo(si) proceso tobulinimo;
 - 4.6. sudaryti sąlygas visai mokyklos bendruomenei, mokyklos veikla suinteresuoju siems partneriams sistemingai, argumentuotai ir rezultatyviai diskutuoti apie mokinį asmenybės ugdymą ir mokymąsi;
 - 4.7. pripažinti mokytojų meistriškumą ir gerias praktikas kaip tinkamus pavyzdžius mokytojų bendruomenės, mokyklos kaip organizacijos mokymuisi;
 - 4.8. atsiskaityti už savo veiklos kokybę mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, dalyvių susirinkimui (savininkui), švietimo valdymo subjektams, įgyvendinant viešajį interesą, kitiems suinteresuoju siems asmenims ir partneriams.

5. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas remiasi šiais principais: bendradarbiavimo, kūrybiškumo, atsakingumo, objektyvumo, tvarios ir pasidalytos lyderystės mokymuisi, humaniškumo, demokratiškumo, konfidentialumo bei tolerancijos.

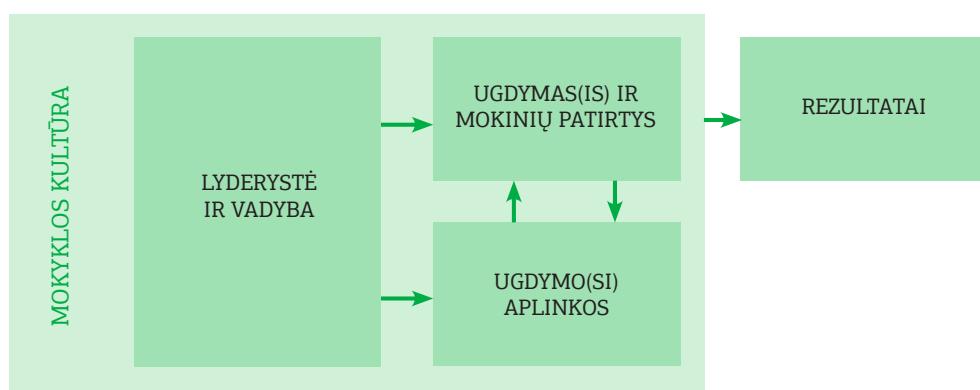
IV skyrius

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO MODELIS

6. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis sudarytas iš vertinimo sričių, kurios detalizuojamos temomis, o šios skaidomos į rodiklius. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandara pateikta Metodikos „Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandaroje“.

7. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelių sudaro keturios vertinimo sritys, susijusios priežastiniuose ryšiai: rezultatai, ugdymas(is) ir mokinių patirtys, ugdymo(si) aplinkos, lyderystė ir vadyba. Kaip atskira sritis neišskirta mokyklos kultūra, jos aspektai aprašyti rezultatus lemiančiose srityse. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo sričių priežastiniai ryšiai nurodyti Metodikos „Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo modelio schema“.

Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo modelio schema

8. Pirmoji sritis – rezultatai – yra svarbiausias mokyklos veiklos kokybės požymis. Vertinant šią sritį, siekiama išsiaiškinti, kas pasiekiamas ugdant kiekvieną mokinį ir kokie yra apibendrinti mokyklos veiklos rezultatai, taip pat suvokti rezultatų kaitą – mokinio ir mokyklos pažangą.

9. Antroji sritis – ugdymas(is) ir mokinių patirtys – lemia ugdymo rezultatus dviem ugdymo proceso aspektais: formaliuoju ugdymu ir visu mokykliniu gyvenimu, visomis mokykloje ar mokyklai organizuojant įgyjamomis mokinių patirtimis, išskaitant mokyklos kultūros poveikį („paslėptoji ugdymo programa“). Vertinant šią sritį, siekiama išsiaiškinti, kaip planuojamas ir organizuojamas ugdymas ir ką mokykloje patiria mokiniai.

10. Trečioji sritis – ugdymo(si) aplinkos – akcentuoja fizinių ir virtualių mokymosi aplinkų reikšmę ugdymui. Vertinant šią sritį, pabrėžiamas aplinkų kūrimo ir ugdymo ryšys, ugdymo proceso dalyvių įtraukimas į erdvę bendrakūrą. Vadovaujamas atviros mokyklos, „mokymosi be sienų“, neformalių mokymosi bendruomenių ir nuolatinio mokymosi idėjomis.

11. Ketvirtroji sritis – lyderystė ir vadyba – akcentuoja, kiek nuosekliai ir darniai veikia visa mokyklos bendruomenė, siekdama mokinių mokymosi pažangos ir pasiekimų ir asmenybės brandos (ūgties). Vertinama, kaip mokyklos bendruomenėje susitarima dėl veiklos perspektyvos, kokiomis nuostatomis grindžiama bet kuri vykstanti veikla, kaip siekiama asmeninio profesinio meistriškumo.

12. Kiekvienoje srityje išskirtos temos, apibrėžiančios mokyklos kokybės kryptis, ir rodikliai, nusakantys mokyklos kokybės matmenį.

13. Kiekvienam rodikliui paaškinti pateikiami raktiniai žodžiai, lakoniškai apibūdinantys esminius rodikliui priskirtų mokyklos veiklos aspektų kokybės kriterijus.

14. Raktiniams žodžiams teikiamas konkretesnis požymiu, liudijančiu tam tikru rodikliu įvardytą reiskinių kokybę, aprašymas, vadinamas detaliuoju rodiklio aprašymu, arba iliustracija.

15. Detaliajame rodiklio aprašyme nurodytas pageidaujamas, idealus mokyklos veiklos būvis, atitinkantis aukščiausią kokybę.

V skyrius

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMAS

16. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas yra vadybos ciklo dalis. Įsivertinimo principai įpareigoja mokyklos vadovą, pavaduotoją(-us) ugdymui (skyrių vedėją(-us)), mokytojus veikti kartu tariantis su mokiniais, jų tévais (globėjais, rūpintojais) dėl mokiniių siektinų vertybų, jų pažangos ir pasiekimų gerinimo, kuriant pasitikėjimo ir pagarbos vieni kitiams atmosferą.

17. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą inicijuoja mokyklos vadovas.

18. Mokyklos veiklos įsivertinimo sritis, atlikimo metodiką pasirenka mokyklos taryba.

19. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė (ar kita mokytojų komanda, pvz., mokyklos strateginio plano rengimo grupė, metodinė taryba ar kt., jeigu jai ši veikla yra paskirta) suplanuoja ir įgyvendina mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą. Visi mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įsivertinime ne tik pateikdami ar rinkdami duomenis, bet ir reflektuoja juos ir prisimaatsakomybę už mokyklos veiklos tobulinimo procesus ir sprendimų įgyvendinimą.

20. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas gali būti atliekamas šiais būdais:

20.1. platusis (arba visuminis) įsivertinimas. Jo metu, atsižvelgus į mokyklos tipą, jos kontekstą, mokyklos bendruomenė vertina visas sritis, temas ir rodiklius remdamasi detaliuosiuose rodiklių aprašymuose pateiktu aukščiausiu kokybės būviu. Vertinimo rezultatai gali tapti atspirties tašku nuodugnesniams teminiams ar iškilusios problemos tyrimui;

20.2. teminis įsivertinimas. Teminiams įsivertinimui pasirenkama sritis ar tema ar siauresnis veiklos aspektas atidesniams kokybės būvio tyrinėjimui. Teminis vertinimas gali būti atliekamas be išankstinės nuostatos, kas konkrečiai ir kodėl mokyklos bendruomenei nepatinka; juo iš pradžių siekiama konstatuoti padėtį, o, surinkus pakankamai įrodymų, interpretuojama ir vertinama pasirinktoji tema;

20.3. iškilusios mokykloje problemos analizė. Problemos analizė pradedama problemos, išreiškiančios neatitikimą tarp esamos ir pageidaujamos padėties, identifikavimu. Problemos tyrimą gali suponuoti mokinį socialinė, emocinė ir elgesio raida bei kompetencijų raiška, išorinis vertinimas, egzaminų ar testų rezultatai, rizikos veiksniai, plačiojo (visuminio) įsivertinimo ar bendruomenės narių struktūruotos diskusijos apie esamą kokybės padėtį mokykloje išvados ir pan. Problemos analizės tikslas – surinkti duomenis, atskleidžiančius nepasitenkinimą keliančios situacijos priežastis, ir remiantis jais pateikti problemos sprendimo būdą.

21. Atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą, yra renkami patikimi duomenys, taikant tinkamus socialinio tyrimo metodus. Duomenims rinkti ir jiems apdoroti rekomenduojama naudotis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tiesiogine internetine sistema www.iqesonline.lt.

22. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimui plačiai taikomi antrinių duomenų šaltiniai: kiekybiniai mokyklos stebėsenos duomenys, mokinį pažangos ir mokymosi pasiekimų duomenys, mokytojų ir vadovų įsivertinimo ir atestacijos duomenys, įvairių mokykloje vykdytų apklausų ir tyrimų duomenys ir kt. Šie duomenys papildo įsivertinimo metu tiesiogiai gautus duomenis, naudojami analizuojant situaciją ir grindžiant sprendimus dėl mokyklos kokybės ir tobulinimo krypčių.

VI skyrius

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMO ETAPAI

23. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupei rekomenduojama įgyvendinti penkis įsivertinimo proceso etapus:

23.1. pasirengimo etapas. Jo metu diskutuojama ir priimamas bendras sprendimas dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus, dėl įsivertinimo atlikimo būdo, dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo;

23.2. įsivertinimo plano parengimo etapas. Jo metu apibrėžiami mokyklos įsivertinimo tikslai, numatomi dalyviai ir jų funkcijos, duomenų šaltiniai, respondentų grupės, sukonkretinami rodiklio detaliajame aprašyme nurodyti kokybės požymiai pagal mokyklos kontekstą, numatomi duomenų interpretavimo kriterijai, parengiamas vertinimo eigos planas, numatoma, kas ir kaip panaudoti vertinimo rezultatais;

23.3. įsivertinimo instrumento(-ų) parengimo etapas. Jo metu pasirenkami, parengiami arba pritaikomi įsivertinimo instrumentai (galima naudotis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tiesiogine internečine sistema www.iqesonline.lt). Rengiant įsivertinimo instrumentą(-us), nustatomos respondentų grupės, jos instruktuojamos ir motyvuojamos įsivertinimo duomenims teikti. Aptariama, kokie jau turimi mokyklos duomenys bus panaudoti įsivertinimui;

23.4. įsivertinimo atlikimo etapas. Jo metu surenkami patikimi duomenys ir informacija. Gauti duomenys analizuojami, interpretuojami, reflektuojami, aptariami su respondentų grupėmis ir suformuluojamos išvados. Numatoma, kaip įsivertinimo duomenis panaudoti bendruomenės sprendimams ir įsipareigojimams dėl veiklos tobulinimo;

23.5. atsiskaitymo ir informavimo etapas. Jo metu parengiama mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaita. Ataskaitoje pateikiami mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo apibendrinti duomenys, jų analizė, suformuluojamos įsivertinimo išvados ir rekomendacijos mokyklos veiklos kokybei tobulinti. Apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojama mokyklos bendruomenė, mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinant institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas), kiti suinteresuoti asmenys. Konkretūs įsivertinimo metu gauti duomenys yra konfidentiali mokyklos bendruomenės informacija. Juos teikti kitiems asmenims ar institucijoms mokykla gali, tik gavusi mokyklos bendruomenės sutikimą.

VII skyrius

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas ir tobulinimas yra tarpusavyje susiję priežasties ir pasekmės ryšiais, daro įtaką vienas kitam. Mokykla kaip pradinį tašką gali pasirinkti tobulinimo aspektą, o vėliau įsivertinti taikytų priemonių naudingumą ir atvirkščiai pradėti nuo įsivertinimo ir pereiti prie tobulinimo veiksmų. Tobulinimo ir vertinimo ciklas paprastai siejamas su mokyklos strateginio planavimo ciklu.

25. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatai yra pagrindas bendru sutarimu priimti sprendimus dėl pasiekto veiklos kokybės, dėl pasiekto mokyklos pažangos ir dėl mokinii socialinio, emocinio ir dorovinio ugdymo, jų mokymosi pažangos ir pasiekimų bei mokyklos kaip organizacijos veiklos kokybės tobulinimo.

26. Mokyklos taryba analizuoją veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus ir priima sprendimus dėl veiklos tobulinimo.

27. Mokykla informaciją apie veiklos kokybės įsivertinimo apibendrintus rezultatus ir tobulinimo kryptis skelbia viešai atsiskaitydama visuomenei apie mokyklos kaip organizacijos siekiamas vertės ir pažangą.

28. Mokyklos veiklos kokybės tobulinimui reikiama pagalbą teikia mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinant institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas).

MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO MODELIO SANDARA

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
1. Rezultatai	1.1. Asmenybės branda	1.1.1. Asmenybės tapsmas	Savivoka, saviverštė	<p>Mokiniai suvokia savo asmenybės unikalumą, žino savo gabumus ir polinkius, moka įsivertinti asmeninę kompetenciją. Mokiniai pasitiki savo jėgomis, nebijo iššukių – juos priima kaip naujas mokymosi bei veiklos galimybes, yra sveikai ambicingi ir atkaklūs.</p> <p>Valdo save stresinėse situacijose, konstruktiviai sprendžia problemas, yra atsparūs neigiamoms įtakoms, sajmoningai renkasi sveiką gyvenimo būdą.</p> <p>Mokiniai nori ir moka bendrauti, bendradarbiauti, dalyvauti bendrose veiklose, prisinti atsakomybę, konstruktiviai spręsti konfliktus. Jie pripažista kitų teisę būti kitiems, nei jie yra, gerbia kitą asmenį ir yra geranoriški. Mokiniams rūpi jų aplinkos, bendruomenės, šalies gerovė ir jie prisideda ją kuriant.</p>
			Socialumas	<p>Mokiniai supranta išsilavinimo ir mokymosi vertę, turi tolesnio mokymosi siekių ir planų. Jie žino, kad yra ne vienas gyvenimo išprasmintimo būdas, moka projektuoti asmeninio gyvenimo scenarijus, keltis tikslus, koreguoti ir atnaujinti juos. Jie moka susirasti, analizuoti ir vertinti informaciją apie pasaulio (taip pat ir darbo pasaulio) kaitos tendencijas, mokymosi ir veiklos galimybes. Karjeros (profesijos, darbinės ir visuomeninės veiklos) galimybes mokiniai sieja su ugdymo galimybėmis. Jie geba tikslingai ir pagrįtai pasirinkti ugdymo sritis ir (ar) dalyvius vystinės klasėse.</p> <p>Kiekvieno mokinio įgytų bendruju ir dalykiniu kompetencijų visumos lygis optimalus, t. y. atitinkantis jo amžiaus grupei keliamus tikslus ir individualias galias, siekius bei ugdymos patirtį. Tolesnio ugdymos uždaviniai, pasiekimų ir pažangos planavimas grindžiami informacija apie mokinio kompetencijų lygi, jo pasiekimų įrodymai ir dialogu su mokiniu. Mokiniiukeliami tikslai kuria jam nuolatinis iššukius, reikalauja pastangų ir atkaklumo, tačiau negasdinai ir negniždo.</p> <p>Mokiniai turi būtinų bendruju ir dalykiniu kompetencijų (t. y. žinių bei supratimo, praktinių gebėjimų bei pozityvių vertybinių orientaciją) visuma ir geba pagrįsti savo nuostatas, sprendimus, pasirinkimus. Mokinio pažanga įgyiant kompetencijas gali būti nėviendai sparti, tačiau ji yra visuminė – nuolatinė visose mokyklinio ugdymo srityse.</p>

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
		Pažangos pastovumas Pasielkimo asmeninių niškumas	Kiekvienas mokinys nuolat ir nuosekliai išmoksta naujų ir sudėtingesnių dalykių, igyja naujų gebėjimų, tvirtesnių vertybinių nuostatu. Pažangos tempas yra tinkamas mokinio galims – ne per lėtas, bet ir ne sekinantis. Pažanga atpažįstama, irodoma, paroda, pripažįstama, mokinui ji teikia augimo džiaugsmo ir atrodo prasminga. Mokiniai turi ypatingų asmeninių mokybos bei kitų veiklų – projektų, renginių, pilietinių iniciatyvų, savanorystės, karitatyvinės veiklos ir kt., bürelių, konkursų – pasiekimų (darbų ir kūrinių, gebėjimų, laimėjimų). Individualus mokinio pasiekimai ir pastangos matomi, pripažistomi, skatinami.	Mokiniai ugdymo(si) pasiekimai atitinka Bendrosiose ugdymo programose keliamus tikslus ir mokykloje besimokančių mokinii galias. Mokiniai, mokiniai tėvai (globėjai, rūpintojai) (toliau – tėvai) ir mokykla baigę mokiniai patenkinti mokyklos indėliu ugdomant asmenybes – tikslais, ugdymo būdais, rezultatais. Mokykla turi ypatingų, originalių (savybių) ugdymo pasiekimų. Mokykloje analizuojami apibendrinti, susumuoti atskiro ugdymo(si) laikotarpio ar ugdymo pagal tam tikrą programą rezultatai (remiantis mokinii veiklos ir elgesio stebėjimu, jų atlikty darbų įvertinimu, kontrolinių ir kitų diagnostinių vertinimo užduočių, nacionalinių ir tarptautinių tyrimų, ugdymo(si) pasiekimų patikrinimų rezultatais). Sisteminių apmästomai įvairių mokinii grupių, klasių pasiekimų dinamika, vertinamas kiekvieno mokytojo darbo poveikis ir mokyklos indėlis į mokiniai pažangą.
1.2.2. Mokyklos pasiekimai ir pažanga	Rezultatyvumas Stebėsenos sistemingumas		Pasielkimo ir pažangos pagrūstumas	Mokytojai yra įvaldė įvairias vertinimo strategijas ir būdus, kuriuos talko kiekvieno mokinio išgalėms nuodugniau pažinti, ugdymo(si) procesui bei daromai pažangai stebeti ir įvertinti, mokinio mokymosi sunkumams laiku nustatyti. Turima vertinimo informacija ir tyrimų duomenimis remiamasi nustatant prioritetinius ugdymo(si) kokybės gerinimo mokykloje uždavinius, kuriant ir koreguojant mokyklos ugdymo turinį, pasireinkant mokymo(si) priemones ir metodus, planuojant mokytojų mokymąsi – vieniams iš kitų, drauge ar kt.
	Atskaitomybė			Mokykla atsakingai ir tikslingai teikia duomenis apie mokinį ir mokyklos pasiekimus įvairioms interesų grupėms: savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, dažyvių susirinkimui (savininkui), valstybei, mokiniai tėvams, vietas bendruomenei. Mokiniai ir mokyklos pasiekimų vertinimo rezultatais remianči informacijos tėvus ir visuomenę apie ugdymo(si) rezultatus ir kokybę (pvz., skelbiant mokyklos tinklapyje, aptariant susirinkimų, susitikimų metu, teikiant žiniaskliaidai).

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detaliusis rodiklio aprašymas
2. Ugdymas(is) ir mokininių patirtys	2.1.Ugdymo (si) planavimas	2.1.1.Ugdymo(si) tikslai	Pagrūstumas ir sa-ryšingumas	Mokytojai žino, ko siekia ugdydami mokinius, ir geba siekius pagrūsti. Pamokos, veiklos, užduoties tikslai derinami su kompetencijų ir mokinio asmenybės ugdymo tikslais, trumpalaikiai tikslai – su ilgesnio laikotarpio (metų, ugdymo programos) tikslais, mokyklos ugdymo tikslai – su savivaldybės ir nacionaliniaisiai švietimo tikslais.
		Kontekstuualumas		Keldami ugdymo tikslus, mokytojai atsižvelgia į mokinį asmeninę, socialinę ir kultūrinę patirtį, ių gyvenimo ir mokyklos veiklos kontekstą. Tikslai koreguojami, kintant mokinio, klasės, mokyklos ir jos aplinkos poreikiams.
	2.1.2. Ugdymo planai ir tvarkaraščiai	Planų naudingumas	Ugdymas planuojamas taip, kad veiklos padėtį siekti išsikeltų ugdymo tikslų, vienos kitas papildytų ir derėti. Mokymosi laikas ir periodai lanksčiai pritaikomi ugdymo poreikiams (jungiant pamokas, integrnuojant dalykus, pamokines ir po pamokų vykstančias veiklas, organizuojant projektinę veiklą, koreguojant tvarkaraščius).	
		Tvarkaraščių patogumas mokiniams	Mokyklos dienotvarke, veiklų, renginių ir pamokų tvarkaraščiai sudaromi, atsižvelgiant į ugdymo tikslus, mokymosi sudėtingumą ir tempą, išairius mokymosi poreikius. Siekiama, kad jie būtų kuo patogesni ir naudingesni mokiniam.	
	2.1.3. Orientavimasis į mokininių poreikius	Poreikių pažinimas	Mokykloje sisteminai analizuojami mokininių ugdydamos poreikių. Atliekami tyrimai, diagnostinio vertinimo rezultatai sudaro galimybę laiku atpažinti individualius ugdymosi poreikius, polinkius, I tyrimų (diagnostinio vertinimo) rezultatus atsižvelgiama, planuojant visų ir kiekvieno mokinio ugdymą (dalykų ir neformaliojo ugdymo veiklų pasiūlą, mokymosi veiklų diferencijavimą ir (ar) individualizavimą).	
		Pagalba mokininiui	Mokykloje aiškiai susitarta dėl paramos ar pagalbos teikimo mokiniams tvarkos. Kilus ugdymosi, psichologinių ar socialinių problemų bei grešmių, mokiniai visuomet ir laiku sulaukia tinkamos pagalbos. Teikdama pagalbą, mokykla bendradarbiauja su visomis reikalingomis specializuotomis tarnybotomis. Teikiant pagalbą, užtikrinamas asmeninės informacijos konfidencialumas.	
		Gabumų ir talentų ugdymas	Mokytojai laiku pastebi ir tinkamai ugdo kiekvieno mokinio gabumus bei talentus. Ypatingų, bendraamžių lygi pranokstančių gabumų turintiems mokiniams kuriami specifūs ugdydamos iššūkiai ir ugdymo būdai. Ugdydama gabius mokinius, mokykla bendradarbiauja su kitomis institucijomis, socialiniaisiai partneriais, neformaliojo švietimo mo-kytojais.	

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
2.2. Vadovavimas mokymuisi	2.2.1. Mokymosi lūkesčiai ir mokinio skatinimas	Tikėjimas mokinio galiomis	Mokytojai tiki mokinio kaip asmenybės augimo ir mokymosi galiomis. Mokytojų nuostatos ir palaikymas padeda formuotis aukštienės mokininių siekiams ir savigarbai. Sudarydami ugdymo planus, numatydami siektinės rezultatus, mokytojai kuria mokinio jėgas atitinkančius ir nuolatines pastangas akstinančius iššūkius. Mokiniai geba išsakyti individualius mokymosi lūkesčius, kurie liudija jų pastikėjimą savo jėgomis ir sveikas ambicijas.	Mokytojai planuoja ir parenka prasminges ugdymo(si) veiklas, kurios skatina smalsumą ir entuziazmą, sudaro sąlygas kurti idėjas ir jas įgyvendinti, išgyventi pažinimo ir kurybos džiaugsmą, taip pat patirti mokymosi sėkmę. Mokiniai skatinami džiaugtis savo ir kitų darbais, pasiekimais bei pažanga. Jiems leidžiama bandyti ir klysti, rasti ir taisytis savo kliaidas, iš ių mokyties.
		Mokymosi džiaugsmas	Mokymosi iprasminimas	Mokytojas, pažindamas mokinį veiklos ir mokymosi motyvus, parenka ugdymo(si) metodus, formas ir užduotis taip, kad mokymasis jems padėtų igyti įvairios prasminges patirties (stebėjimo, tyrinėjimo, eksperimentavimo, žaidimo, kurybos, taip pat socialinių saveikų) ir būtu optimaliai nuodugnus ir auginantis. Mokymasis siejamas su mokiniių gyvenimo patirtimis, sudaromos sąlygos modeliuoti ar spręsti realaus pasaulio problemas, ugdytis realiam gyvenimui aktualius mąstymo ir veiklos gebėjimus.
	2.2.2. Ugdymo(si) organizavimas	Diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas	Ugdymo(si) integralumas	Mokytojai pripažista mokiniių skirtystes (amžiaus tarpsnio, asmeninių ir ugdymoso reikai, interesai, gebėjimai, mokymosi stilai), į kurias atsižvelgia organizuodami mokymą(si). Taikomi įvairūs nenuolatiniai mokiniių pergrupavimo pagal jų mokymosi poreikius būdai. Siekiama suasmeninti mokymąsi, t. y. skatinamas aktiivus mokiniių dalyvavimas keliant individualius, su kiekvieno mokinio mokymosi galimybėmis, interesais ir siekiaiš derančius ugdymo tikslus, renkantis temas, užduotis, problemas, mokymosi būdus ir tempą.

Sritis	Tema	Rodikis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
	Ivairovė	Klasės valdymas	Kiekvienam mokinui sudaroma galimybė patirti įvairius mokymosi būdus ir formas, išbandyti įvairių rūšių užduotis ir kuo įvairesnes veiklas įvairiuose kontekstuose (mokykloje, bibliotekoje, gamtoje ir kt.). Derinamas individualus, partneriskas, grupinis, visos klasės ir tinklinis mokymasis.	Mokinijų elgesys valdomas aiškiomis, sutartomis taisyklėmis ir procedūromis, asmeniniu mokinio įsipareigojimu, socialiniu emociiniu ugdymu, pageidaujamo elgesio skatinimu, asmeniniu mokytojo pavyzdžiu. Siekiama drausmės ir tvarką palaikyti sutelkiant mokinijų dėmesį į jiems prasmingą veiklą, mokymasi. Mokymasis vadovaujant mokytojams derinamas su savivaldžiu mokymusi ir klasės kaip savarankiškos besimokančios bendruomenės ugdymu. Mokomasi konstruktivai, nekonfliktuojant ir neišsigąstant įveikti mokymosi problemas ir trukdžius.
2.3. Mokymosi patirtys	2.3.1. Mokymasis	Savivaldumas mokantis	Mokymosi konstruktyvumas	Mokinių skatinami sieti išmoltus dalykus ir asmenines patirtis su nežinomais dalykais kuriant prasmingus ryšius. Jie mokomi vizualizuoti ir paaiškinti savo mąstymą, pademonstruoti įgūdžius, gebėjimus ir veiklos būdus. Nuolat grįžtant prie jau išmolkę dalykų, mokomasi sieti idėjas, suvokti, patikrinti ir perkonstruoti savo supratimą, mąstymą ar veiklos būdą.
		Mokymosi socialumas		Mokiniai geba ir yra motyvuojami mokyti bendradarbiaujant įvairiomis aplinkybėmis įvairios sudėties ir dydžio grupėse bei partneriškai (poromis). Jie padeda vieni kitiem mokanties. Geba viešai išsakyti savo mintis ir išklausyti kitus, klausti, diskutuoti, ginti savo nuomone, paaiškinti požiūri (žodžiu, tekstu, vaizdu), drauge analizuoti ir spresti problemas, kurti bendrą supratimą, sprendimus ar darbus.

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
	2.3.2. Ugdymas mokyklos gyvenimui	Santykiai ir mokiniai savijauta Narystė ir bendrakūra	Mokiniai tarpusavio, moktojų ir mokinį tarpusavio santykiai grindžiami pagarba, pasitikėjimu, pastangomis suprasti kitą, geranoriškumu, rūpiminius padendant ir dalijantis. Siekiama, kad kiekvienas jaučiasi vertinges, reikalingas ir saugus. Mokiniai jaučiasi priklausantys mokyklos bendruomenei, yra patenkinti tuo, prisima isipareigojimus ir dalyvauja mokyklos savivaldoje. Savivalda grindžiamą dialogo ir taimosi kultūra, mokiniai teise inicijuoti, priimti ir įgyvendinti sprendimus ir kurti mokyklos gyvenimą. Skatinama ir palaukoma mokiniai lyderystė įvairose veiklose, mokiniai organizacijų veikla.	Mokinkeje netrūksta įvairių įdomių būrelių ir renginių – projektų, akcijų, talkų, išvykų, varžybų, parodų ir kt. I juos įtraukiamos mokiniai šeimos ir vietas bendruomenė. Mokykla atlieka svarbų vaidmenį kuriant pozityvaus vaikų, paauglių, jaunuolių gyvenimo idėjas ir jų užpildyo prasmingesnius veiklomis.
	Veiklos, įvykiai ir nuotykių Darbina tvarka			Mokykloje tyro darbinis mokymosi šurmulys, tačiau taip pat laikomas sutarty mokymo organizavimo taisyklių ir darbo ritmo, padedančio veiksmingai siekti ugdymo(si) tikslų. Mokiniai moksosi suvokti tvarkos paskirtį, kurti bendro gyvenimo taisyklės ir jų laikytis.
2.4. Vertinimas ugđant	2.4.1. Vertinimas ugdymui	Vertinimo kriterijų aiškumas Vertinimo įvairovė	Mokiniai informuojami ir su jais aptariama, ko iš jų tikimasi, koks turi būti gerai atliktas darbas, kokie vertinimo kriterijai, kada ir kaip yra taikomi. Mokymuisi planuoti, stebeti ir koregoti taikomi įvairių vertinimo būdai – diagnostinis, formuojamasis ir apibendrinamasis, formalus ir neformalus, tačiau vyrauja kasdienis neformalus formuojamasis vertinimas. Mokytuojai siekia surinkti pakankamai informacijos apie mokinio mokymosi rezultatus, sėkmes ir problemas, kad neklysdami priimtų sprendimus dėl tolesnio ugdymo. Derinami įvairių vertinimo būdai – mokinii pasiekimų patikrinimai, vertinimo aplankai, mokiniai pasiekimų aprašai ir kt. Vertinant pripažiusta formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų visuma, kiekvienam mokinui suteikiama galimybės pasirodyti kuo geriau.	Mokytojai užtikrina, kad mokiniams ir jų tėvams informacija apie mokymasi būtų teikiama laiku, būtų informatyvi, asmeniška ir skatinanti kiekvieną mokinį siekti asmeninės pažangos. Siekiama abipusio grižtamojo rysio (dialogo), padedančio mokytujams pasirinkti tinkamesnes mokymo strategijas, o mokiniams – siekti optimalios asmeninės sėkmės, taisyti mokymosi spragas ir vadovauti pačių mokymuisi.

**MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS,
VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO METODIKA**

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalius rodiklio aprašymas
	2.4.2. Mokinų įsi-vertinimas	Dialogas vertinant	Vertinimas, pagrįstas mokytojo ir mokinio dialogu apie mokymosi sėkmes ir nesėkmes, procesų rezultatus, moko mokinjus savistabos, savivaldos, išvertinti savo ir vertinti kitu darbą. Mokiniai išstraukia i mokymosi pasiekimų į(si)vertinimą, pažangos stebėjimą, pasiekėtų rezultatų apmaštymą. Vertinimas skatinā poslinki nuo išorinės link vidinės mokymosi motyvacijos.	Vertinimas, pagrįstas mokytojo ir mokinio dialogu apie mokymosi sėkmes ir nesėkmes, procesų rezultatus, moko mokinjus savistabos, savivaldos, išvertinti savo ir vertinti kitu darbą. Mokiniai išstraukia i mokymosi pasiekimų į(si)vertinimą, pažangos stebėjimą, pasiekėtų rezultatų apmaštymą. Vertinimas skatinā poslinki nuo išorinės link vidinės mokymosi motyvacijos.
	Isivertinimas kaip savivoka			Vertindami savo ir draugų atlirkas užduotis, kūrinius, idėjas ir pan., mokiniai geriau supranta maštymo ir mokymosi proceso, mokymosi būdus ir savo mokymosi poreikius, lengvai juos paaiškina, formuluoja klausimus ar prašo pagalbos mokantis. Jie gali patelkti savo mokymosi sėkmų įrodymus, labiau pasitiki savimi ir mažiau baiminasi klaudių, prisima daugiau atsakomybės už savo mokymąsi ir lengviau ji valdo.
	3. Ugdymo(si) aplinkos	3.1. Igalinant mokyties fizinė aplinka	Įvairovė priemonės	Įranga ir priemonės įvairios, skirtingos paskirties, atitinkančios situaciją, dalyko turinį, poreikius ir mokininių amžių. Įrangoje ir priemonių pakanka, jos tikslingai naudojamos ugdymo(si) tikslams pasiekti. Mokytojai drauge su mokiniais ir patys kuria mokymosi priemones, daliasi jomis ir prasmingai naudoja. Įranga ir priemonės paskirstomi teisinėse, garantuojančios galimybes kiekvienam mokinui. Mokykla plečia ugdymo galimybes, naudodamas kitų organizacijų įstekliais.
			Šiuolaikiškumas	Ugdymo procese naudojama įranga ir priemonės atitinka šiuolaikinius ugdymo reikalavimus ir pagal poreikį atnaujinamas. Mokyklos bendruomenė vertina turimų priemonių naudingumą. Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, dalyvių susirinkimo (savininko) indėlis į mokyklos infrastruktūrą, įrangos ir priemonių atnaujinimą garantuoja ugdymo šiuolaikiskumą ir kokybę.
	3.1.2. Pastatas ir jo aplinka	Estetiškumas		Mokyklos interjeras (spalvų parinkimas, baldai ir ju išdėstyMAS, stendai, puošybA ir kitos detalės) kuria gerą nuotaiką bei mokinii amžiui deranti jaukumą, ugdo darnos jausmą ir gerą skonį. Derinant skirtingus interjero stilius, kuriamos įvairių paskirčių erdvės – padedančios susikaupti, stimuliuojančios maštymą ir mokymąsi, improvizavimą ir kūryba, bendradarbiavimą ir polisi.
		Ergonomiškumas		Mokymosi aplinka – patalpų išdėstyMAS, vėdinimas, apšvietimas, šildymas – yra patogi, sveika ir palanki mokytis. Erdvės funkcionalias, lengvai pertvarkomas ir prietaikomos skirtiniens ugdymo(si) poreikiams: pamokoms ir popamokinei veiklai, individualiam, partneriškam, grupių darbui, mokymuisi su mokytojais ar savarankiškai. Įrengtos zonas aktyviam ir pasyviam poloisiui, bendravimui. Kiekvienas bendruomenės narlys turi vieną pasideti darbo ar mokymosi priemones.

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
	3.1.3. Aplinkų bendarakūra	Mokiniuų ištraukimas	Mokytojai ištraukia mokinius iš klasės ir bendrų mokyklos erdviių projektavimą, ienginėmą, dekoravimą. Mokiniai jaučiasi mokyklos kūrėjais ir šeimininkais, jie vertina bendrakūrą kaip galimybę būti veikti drauge, kurti ir išgivendinti kūrybinius sumanyimus, prisiumti atsakomybę, išgyti patirties ir gebėjimų.	Mokytojai ištraukia mokinius iš klasės ir bendrų mokyklos erdviių projektavimą, ienginėmą, dekoravimą. Mokiniai jaučiasi mokyklos kūrėjais ir šeimininkais, jie vertina bendrakūrą kaip galimybę būti veikti drauge, kurti ir išgivendinti kūrybinius sumanyimus, prisiumti atsakomybę, išgyti patirties ir gebėjimų.
3.2. Mokymasis be sienų	3.2.1. Mokymasis ne mokykloje	Mokyklos teritorijos naudojimas ugdydumi	Mokytojai išradinėjai pritaikoma mokyklos teritorija – „klasės lauke“. Įvairios mokyklos aplinkos (želdiniai, bandymų zonas, stadionai, aikštynai, poilsio zonas ir t.t.) naudojamos kaip mokymosi lauke vietas ir šaltiniai. Mokytojai žino juo edukacines galimybes ir geba panaudoti ugdydumi: teorijos pritaikymui praktikoje, tyrinėjimui ir kitokiam mokymuisi, sveikatos stipriminiui, žaidimams ir kt.	Mokytojai išradinėjai pritaikoma mokyklos teritorija – „klasės lauke“. Įvairios mokyklos aplinkos (želdiniai, bandymų zonas, stadionai, aikštynai, poilsio zonas ir t.t.) naudojamos kaip mokymosi lauke vietas ir šaltiniai. Mokytojai žino juo edukacines galimybes ir geba panaudoti ugdydumi: teorijos pritaikymui praktikoje, tyrinėjimui ir kitokiam mokymuisi, sveikatos stipriminiui, žaidimams ir kt.
	3.2.2. Mokymasis virtualioje aplinkoje	Edukacinės išvykos	Mokytojai domisi mokymosi ne mokykloje – gamtoje, kultūros įstaigose, imonėse, valdžios institucijose ir kt. – galimybėmis ir organizuoja realaus pasaulio pažinimų pagrįstą ugdymą už mokyklos ribų, esančiose aplinkose. Tai aktualizuoją ugdymą, suteikia mokiniams galimybę išgyti įvairesnės patirties, būti mokomiems įvairesnių žmonių ir susieti mokymasi su savo interesais. Mokytojai analizuoją ir aptaria mokininių mokymosi už mokyklos ribų poveikį, tobulina taikomus būdus ir ieško naujų galimybių.	Mokytojai domisi mokymosi ne mokykloje – gamtoje, kultūros įstaigose, imonėse, valdžios institucijose ir kt. – galimybėmis ir organizuoja realaus pasaulio pažinimų pagrįstą ugdymą už mokyklos ribų, esančiose aplinkose. Tai aktualizuoją ugdymą, suteikia mokiniams galimybę išgyti įvairesnės patirties, būti mokomiems įvairesnių žmonių ir susieti mokymasi su savo interesais. Mokytojai analizuoją ir aptaria mokininių mokymosi už mokyklos ribų poveikį, tobulina taikomus būdus ir ieško naujų galimybių.
		Ivairiapusiškumas		Virtualios ugdymo aplinkos ištraukia mokinius iš mokymasi individualiai, poromis, komandomis. IKT padeda giliinti dalyko žinias, pristatyti darbus ir diskutuoti, tyrinėti ir eksperimentuoti. Virtualios ugdymos aplinkos palaiko mokymosi bendraujant ir bendradarbiaujant socialiniuose-educaciiniuose tinkluose, dalyvaujant mokyklyje tarpautiniuose mainuose. Skatinama naudotis kuo įvairesnėmis mokymosi priemonėmis, technologijomis, informacijos šaltiniais ir ryšais.

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
4. Lyderystė ir vadybą	4.1. Veiklos planavimas ir organizavimas	4.1.1. Perspektyva ir bendruomenės susitarimai	Vizijos bendrauomenės susitarimai	Mokyklos vizija yra reali mokyklos veiklos perspektyva, priimtina visiems mokyklos bendruomenės nariams. Strateginiai, metiniai planai, veiklos programos grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, mokinį, tėvų, socialinių partnerių sutarimu.
		Veiklos kryptingumas Planų gyvumas		Mokyklos vizija orientuota į ateities iššukių švietimui, grindžiama šiuolaikinių švietimo tyrimų rezultatais, atitinką nacionalinę, regiono strategiją. Planų, programų laikymasis ir įgyvendinimas yra akivaizdus visoje mokyklos veikloje, susitarimas dėl ateities demonstruojamas ir kasdien bendraujant, bendradarbiaujant, priimant taktinius sprendimus. Mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įgyvendindami išskelėtus mokyklos tikslus ir uždavinius.
		Optimalus ištekių paskirstymas		Personalo politika yra vykdoma atsižvelgiant į mokinį interesus. Finansiniai ištekių skirtomi skaidriai, prireikus randama papildomų šaltinių (pasinaudojant įvairiomis projektinio finansavimo ir veiklos galimybėmis, parama ir pan.). Materialiniai mokyklos ištekių naudojami lanksciai, kūrybingai.
		Sprendimų pagrįstumas		Mokykla įsivertinimą ir atskaitomybę laiko svarbiausia veiklos tobulinimo prielaida ir salyga. Mokyklos veiklos tobulinimo sprendimai priimami vadovaujantis sutarta bendros veiklos perspektyva, atsakingo mokyklos veiklos įsivertinimo rezultatais ir bendromis diskusijomis.
		Tobulinimo kultūra		Mokykloje suvokiamana, kad gvybinga organizacija turi būti savirkritiška, kūrybinga ir nuolat besimokanti. Joje apmaitoma, kaip būtų galima atlkti geriau ar patobulinti, ir siekiama nuolatinės pažangos įvairoiose aktualiuojuose mokyklos veiklos srityse: ugdymo rezultatu, ugdymo proceso, ugdymo aplinkų kūrimo bei kt.
	4.1.2. Lyderystė	Pasidalalyta lydere		Mokykloje skatinama ugdytis lyderystės gebėjimus. Visiems bendruomenės nariams su- teikiama laisvė rodyti iniciatyvas, prisiminti atsakomybę už iniciatyvas, sprendimus ir jų įgyvendinimą. Lyderai įgalina ir skatinā bendruomenę diskutuoti, mąstyti ir veikti kūrybiškai.
		mokymuisi		Lyderių veikla telkia mokyklos bendruomenę pokyčiams, inovacijoms ugdymo srityje. Lyderiai palaiko profesinį įsivertinimą, refleksiją ir tobulėjimą. Mokytojai ir mokyklos vadovai periodiškai atvirai ir konstruktiviai diskutuoja apie mokiniai mokymosi sėkmes ir problemas, padeda vieni kitiem.

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
		Isipareigojimas susitarimams	Mokyklos vadovai imasi tiesioginių veiksmų strategijai ir veiklos programoms įgyvendinti, kasdieniu elgesiu demonstruoja sutartas mokyklos vertėbes ir socialinius emocius gebėjimus. Mokytojai pasitiki mokyklos formalais lyderiais kaip partneriais, pagalbininkais ir patarejais.	
4.1.3. Mokyklos savivalda	Skaidrumas ir atvirumas		Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai. Savivaldos atstovai renkami atvirai ir skaidriai. Mokyklos savivalda funkcionuoja ne kaip formalai, o kaip realiai veikianti, savarankiškai priuanti sprendimus institucija. Pripažistama pozūrių ir nuomonių įvairovė, palaikoma diskusija, gerbiama kiekvieno nuomone.	Savivaldos strateginiai ir kasdienės veiklos gerinimo siūlymai yra argumentuoti. Visi savivaldos sprendimai yra reikalingi ir keičia mokyklos gyvenimą. Mokykloje yra sistema, kaip priimami sprendimai, svarbūs tiek mokyklos ateities siekiams, tiek kasdieniam gyvenimui mokykloje.
4.2. Mokymasis ir veikimas komandomis	4.2.1. Veikimas kartu	Bendardarbiavimo kultūra		Mokyklos personalas laiko save viena komanda, siekiančia bendrų tikslų. Tai solidūri bendruomenė, kurios santykiai grindžiami geranoriškumu vienas kitam ir kolegialia pagalba. Bendras darbas palaiko ir skatina asmenybų raišką. Dirbdami kaip viena amžincinga profesionalų komanda, mokytojai pasiekia aukštėsnius individualius ir bendrus rezultatus.
		Kolegialus mokymasis		Mokytojai mokosi drauge ir vieni iš kitų: dalydamiesi patirtimi, atradimais, sumanytiniams ir kūriniai, studijuodami šaltinius, stebēdami kolegų pamokas. Sąmoningas ir kryptinges mokymasis vyksta įvairoiose mokytojų komandoose. Periodiskai organizuojamos mokytojų mokymosi išvykos, skirtos akiračiui plėsti ir mokinį ugdymo turiniui praturtinti ir aktualizuoti.
	4.2.2. Bendarbarbiavimas su tėvais	Pažinimas ir sąveika		Tėvų informavimo ir švietimo sistema atitinka tėvų poreikius ir mokyklos specifiką. Mokytojai domisi tėvų galimybėmis padėti vaikams augti ir pasiūlo tévams tinkamus pagalbos ir bendradarbiavimo būdus bei formas. Mokytojai ir tévai bendradarbiauja (skiria laiko ir inicijuoja susitikimus, pokalbius ir kt.) palaikydami ir skatindami mokinio pažangą, stiprindami jo psichinę bei fizinę sveikatą ir socialumą.

Sritis	Tema	Rodiklis	Raktiniai žodžiai	Detalusis rodiklio aprašymas
		I(si)traukimas	Tėvai dalyvauja tobulinant mokyklą. Tėvai įstriaukia į vaikų ugdymą(s) išairiomis formomis (plėsdami ju kultūrinį akiratį, skatinanti pažintini aktyvumą, padėdami išskel-ti ambicingus ugdymos tikslus ir jų siekti, taip pat dalyvaudami mokyklos veiklose, in- dividualiuose ir bendruose susitikimuose su mokytojais, inicijuodami prasminges veik- las, projektus, vespamokas ar kitas veiklas). Bendradarbiaujama abiem pusėms tinkamu laiku.	
4.2.3. Mokyklos tinklaveika	Atvirumas		Mokykla yra atvira pasaullui: bendruomenės nariai domisi kintančia aplinka, reaguo-ja į pasikeitimus, mezga socialinius ryšius. Bendradarbiaujama su vietos bendruomene, išairiomis organizacijomis, kitomis mokyklomis, palaikomi ryšiai su mokyklos absol-ventais.	
	Prasmingumas		Mokyklos tinklaveika padeda kompleksiškai siekti užsibrėžtų tikslų. Partnerystės yra kruopčiai planuojamos, siekiama jų perspektyvumo. Periodiškai vertinama tinklavei-kos nauda ir sąnaudos.	
4.3. Asmeninis meistriskumas	4.3.1. Kompeten- cija	Pozityvus profesionalumas	Mokytojams patinka mokytojo darbas. Jie gerbia mokinius ir laikosi pedagoogo etikos, tobulina savo socialinius emociinius gebėjimus. Mokytojai išmano savo ugdymo sritį, dėstomus dalykus, domisi ir seka naujoves. Jie dirba kaip savo srities profesionalai – šiuolaikiškai, įdomiai bei veiksmingai ir siekia dirbtu kuo geriau.	
	4.3.2. Nuolatinis profesinės tobulė- jimas	Reiklumas sau	Mokytojai turi gero darbo viziją, kuria remdamiesi vertina savo veiklą ir jos rezultatus, asmeninės kompetencijos ribas ir būtinas profesinio tobulėjimo sritis. Asmeninį profesinės veiklos įsivertinimą palaiko personalo mokymosi kultūra mokykloje: aukštū mo-kytojų veiklos lūkesčiai, pagarbba profesionalumui, parama tobulinant asmeninį meist-riškumą. Asmeninis meistriskumas paremtas nuostata kuo geriau atlikti savo darbą ir siekti nuolatinio tobulėjimo.	
		Atlikumas nuosekdumas	ir Mokytojai ir mokyklos administracija planuoja asmeninio meistriškumo augimą ir jo atakliai siekia. Jie mokosi naudodamiesi išairiomis galimybėmis: savo mokykloje su kolegomis ir iš jų, su mokiniais ir iš jų, per informacinius ir socialinius kolegialaus mo-lymos tinklus, kursuose, seminaruose, išvykose ir kt.	

KELIAS GEROS MOKYKLOS LINK: LAUKIANTYS DARBAI IR IŠŠŪKIAI

Lietuvos Nepriklausomybės ištakas siekiančius darbus tęsiame vadovaudamiesi šiais trimis visuomenei pateikiamais dokumentais. Tai tvarūs, bendruomenių poreikius ir Lietuvos švietimo tradicijas tēsiantys dokumentai, siekiantys būti suprantami visoms interesu grupeims: mokiniams, mokytojams, tėvams, mokyklų vadovybei ir steigėjams, nacionalinėms švietimo institucijoms ir placiųjų visuomenei. Dokumentų idėjos reikšmingos, gali būti laikomos šiuolaikinės mokyklos raidos orientyru, kviečiančios susitelkti švietimo bendruomenę bendriems tikslams siekiant esmingai pagerinti mokinių ugdymo pasiekimus, skatinant pokyčius mokyklose.

Siekdami mokyklos, mokytojo ir mokinio ūgties ir telkdami švietimo bendruomenę bendriems darbams, kartu spręsime uždavinius ir įgyvendinsime numatytyus tikslus:

- tęsime pradėtas diskusijas, viešąjas konsultacijas dėl individualios mokinių pažangos sampratos ir kaip ji turi būti matuojama kiekvienoje mokykloje atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, vaikų mokymosi poreikius ir galimybes;
- sieksime švietimo dokumentų ir visų teisės aktų, susijusių su mokinių ugdymu, dermės: rengiant ugdymo(si) rezultatų aprašus, atnaujinant bendrąsias ugdymo programas, tobulinant vadovelių ir kitų mokymo priemonių rengimo ir kokybės vertinimo sistemą telksime praktikus ir mokslininkus;
- pertvarkysime koncentruotą egzaminų sistemą į darnią įvairių ugdymo(si) rezultatų kaupimo ir pripažinimo sistemą, fiksuojančią visą gyvenimą augančią žmogaus patirtį ir pripažiylančią visapusiską asmenybės brandą atsižvelgiant į mokinių įvairovę, įdiegsime brandos darbą ir kitas kompetencijų vertinimui skirtas metodikas, įrankius (e. aplankas) ir kitas mokinių kompetencijų įsivertinimo, refleksijos priemones;
- sudarydami dar daugiau galimybų mokykloms savarankiškai priimti sprendimus atsisakyse perteiklinio teisinio reguliavimo mechanizmų;
- tęsime pradėtą sisteminę paramą mokyklų veiklai gerinti: įdiegdami duomenimis grįstą vadybą, stiprindami švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną;
- atnaujinsime mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo aprašą, telksime specialistus ir ekspertus konsultuoti mokyklas po išorinių vertinimų, tęsime mokyklų pažangos skatinimo projektus, siekdami sumažinti mokinių pasiekimų skirtumus tarp atskirų mokyklų ar savivaldybių;
- įgyvendinsime tikslinę pedagogų rengimo, kvalifikacijos, veiklos vertinimo, atestacijos ir kvalifikacijos tobulinimo sistemos pertvarką pagal susitaras kaitos kryptis, nuosekliai didindami dėmesį mokytojų kompetencijų tobulinimui ir profesijos prestižo kėlimui;
- sukursime palankią įtraukiojo švietimo aplinką ir koordinuotas švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų teikimo sistemą emocijų ir elgesio sutrikimų ar kitų specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams;
- didinsime neformaliojo vaikų švietimo prieinamumą skatinant edukacinių programų įvairovę;
- užtikrinant modernios, kūrybiškos ir saugios mokymo aplinkos kūrimą vykdysime ikimokyklinio ugdymo įstaigų, mokyklų modernizavimo, aprūpinimo gamtos ir technologinių mokslų mokymo priemonėmis, informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo projektus;
- skatinsime mokyklas ir savivaldybes įsitraukti į tarptautinius ir nacionalinius projektus siekiant įgyvendinti naujoves ir inovacijas švietimo srityje, pasidalysti geraja praktika ir patirtimi.

UGDYMAS(IS) PARADIGMŲ KAITOJE

2016-08-04. Tiražas 2 000 egz.

Išleido Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras,
Geležinio Vilko g. 12, 03163 Vilnius
Spausdino UAB „Lodvila“, Selių g. 3A, 08125 Vilnius